

Vlaams
Parlement

vergadering **C288**
zittingsjaar 2017-2018

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 5 juli 2018

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Vera Celis aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de zorgwekkende trend van pesten op school – 2253 (2017-2018)	3
VRAAG OM UITLEG van Kathleen Krekels aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de overdracht van (gemotiveerde) verslagen bij een verandering van school – 2279 (2017-2018)	7
VRAAG OM UITLEG van Vera Celis aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de evaluatieprocedure in het onderwijs – 2292 (2017-2018)	10
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de werking van de ontwikkelcommissies voor de eindtermen – 2270 (2017-2018)	14
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het overleg met de federale overheid met betrekking tot de hbo5-opleiding Verpleegkunde – 2278 (2017-2018)	18
VRAAG OM UITLEG van Paul Cordy aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het advies van de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) over studentenparticipatie in het hoger onderwijs – 2300 (2017-2018)	
VRAAG OM UITLEG van Tine Soens aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het advies van de Vlor (Vlaamse Onderwijsraad) over het versterken van studentenparticipatie door de Vlaamse instellingen voor hoger onderwijs – 2316 (2017-2018)	21
VRAAG OM UITLEG van Kathleen Krekels aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de resultaten van de STEM-monitor (Science, Technology, Engineering and Mathematics) voor het technisch en beroepssecundair onderwijs – 2310 (2017-2018)	
VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de resultaten van de STEM-monitor (Science, Technology, Engineering and Mathematics), in het bijzonder voor het technisch en beroepssecundair onderwijs – 2320 (2017-2018)	27

VRAAG OM UITLEG van Vera Celis aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de zorgwekkende trend van pesten op school – 2253 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Caroline Gennez

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Vera Celis (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, ik heb opnieuw een vraag over pesten op school naar aanleiding van een nieuw artikel in Het Laatste Nieuws op 14 juni. Een op de twee jongeren geeft aan dat ze ooit al eens gepest zijn geweest. Dat blijkt uit nieuwe cijfers die masterstudenten aan de UGent hebben verzameld tijdens een bevraging bij 1600 Vlaamse scholieren tussen 12 en 18 jaar. Eveneens zorgwekkend: een op de vijf jongeren geeft aan dat ze zelf al eens iemand hebben gepest.

Pestexpert Gie Deboutte maakte een scherpe analyse in de krant van 14 juni 2018: "Er is dringend nood aan professionalisering. Op een recente vorming vroeg ik aan zo'n 300 leerlingenbegeleiders: 'Wie geeft zijn school een 7 op 10 of meer voor het antipestbeleid?' Amper 15 aanwezigen staken hun hand in de lucht." Dit is zonder meer een ernstige vaststelling. Immers, slachtoffers van pestgedrag moeten kunnen rekenen op de kordate en professionele begeleiding van leerkrachten. Op dit moment kunnen slachtoffers daar niet altijd op rekenen.

Minister, u gaf in de krant aan dat u om meer verduidelijking zou vragen bij de onderzoekers. U verwees eveneens naar de rol van de leerlingenbegeleider die als aanspreekpunt kan fungeren.

Naar aanleiding van deze nieuwe ernstige cijfers wens ik dan ook de volgende vragen te stellen. Kunt u uw analyse meegeven over deze nieuwe gegevens? Wat heeft het gesprek met de onderzoekers ondertussen opgeleverd? Hebt u de indruk dat de situatie op het veld verbetert, rekening houdend met deze nieuwe vaststellingen?

Kunt u ook stilstaan bij de kritische analyse van professor Gie Deboutte over de professionalisering van leerkrachten en leerlingenbegeleiders rond een antipestbeleid op school? Hoe ziet u de rol van leerlingenbegeleiders in de aanpak tegen pesten?

Zult u de huidige initiatieven rond pesten die vanuit de Vlaamse overheid worden ondersteund, tijdig evalueren en testen op hun doeltreffendheid?

Hoe kijkt u naar de verdere uitbouw van Awel, CLBCh@t of 1712 vanuit de Vlaamse Regering, om slachtoffers van pesten uit het onderwijs op te vangen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, mijn kabinet heeft contact gehad met de masterstudenten van de master-na-masteropleiding meertalige bedrijfscommunicatie aan de Universiteit Gent die het consultingproject uitvoerden. Ze zijn uitgenodigd voor een overleg, maar door stages, thesissen, herexamens, vakantie en eerste job konden ze niet meer voor het zomerreces langskomen. De masterproef werd ons al wel bezorgd. Dit bracht reeds verheldering.

Het onderzoek werd uitgevoerd inspelend op een voorstel van het Vlaams Netwerk Kies Kleur tegen Pesten. De focus van het onderzoek lag op de impact en werking van het netwerk. Er is gewerkt rond twee onderzoeksvragen. Hoe kan het netwerk zijn impact en deze van zijn campagne vergroten? Hoe kan het netwerk zijn eigen werking versterken? Je moet het dus wel in dat perspectief zien. Het had een doel, namelijk de impact van het netwerk te vergroten.

De focus lag dus niet op het in kaart brengen van pesten binnen het onderwijs. Dat werd slechts heel beperkt bevraagd. Specifiek voor de conclusie 'een op twee jongeren is ooit al eens gepest', werd één meerkeuzevraag gesteld, namelijk 'ik ben al gepest geweest', antwoord 'ja' of 'nee'. Er is geen afbakening in tijd of context, en er wordt niet gespecificeerd over welk gedrag het precies gaat, er wordt niet doorgevraagd naar het herhaaldelijk en doelbewuste karakter van het pesten. We weten dus totaal niet waarvoor het cijfer staat. Het kan gaan over pesten thuis, in de ontspannings sfeer enzovoort.

Toch wil ik het signaal van dit cijfers niet zomaar naast mij neerleggen. Elk kind dat gepest wordt, of het gevoel heeft dat het ooit al eens is gepest, is er een te veel. Of de situatie op het veld naar aanleiding van deze cijfers is verbeterd of niet, is onmogelijk te zeggen. Daarvoor moeten we de resultaten van het wetenschappelijk vervolgonderzoek 'Geweld Geteld' afwachten. Ik hou van cijfermateriaal, maar dit aangrijpen om te zeggen dat het vreselijk is in de ene of de andere richting, is totaal onverantwoord. We kunnen dat niet doen.

U weet dat welbevinden op school voor mij heel belangrijk is. Ik was dan ook een beetje verrast toen de minister-president zei dat voor het welbevinden de slinger is doorgeslagen. Ik ben het daar eigenlijk niet mee eens. Ik vind wel – en ik heb dat ook herhaaldelijk al gezegd – dat welbevinden en ambitie en excellentie hand in hand moeten gaan. Er is het Pygmalioneffect, dat zegt dat als je weinig verwacht van jongeren, men zich ook niet naar die verwachtingen gaat gedragen. Het gevolg daarvan is ook dat je je niet goed voelt. Laat me daarover duidelijk zijn, maar uit deze studie afleiden dat er iets verergerd is, is onmogelijk.

Ik heb professor Gie Deboutte al een aantal keren gesproken. Het aanpakken van pesten op school vertrekt bij een schoolomvattende aanpak. Hiertoe hebben we het decreet Leerlingenbegeleiding in deze legislatuur veranderd. Het voeren van een goed beleid voor leerlingenbegeleiding wordt een erkenningsvoorwaarde. We ondersteunen scholen hierbij ook door de brochure 'werken aan een verbindend schoolklimaat'. Ik steun organisaties zoals de Vlaamse Scholierenkoepel (VSK) met de Conflixers en cavariva voor het bieden van specifieke vormingen op school. Scholen kunnen een beroep doen op de pedagogische begeleidingsdiensten.

Zullen wij de huidige initiatieven tijdig evalueren? Absoluut, maar we kiezen met de Vlaamse Regering ook voor een beleidsdomeinoverschrijdende aanpak met de beleidsdomeinen Onderwijs, Welzijn, Jeugd en Sport. Dit engagement vindt zijn vertaalslag in de gezamenlijke mededeling Integriteit van 29 januari 2016.

De projecten Onderwijs worden ook zeer regelmatig geëvalueerd. Er wordt een terugkoppeling gevraagd. We moeten er wel voor oppassen dat we niet elke drie maanden evalueren, want bijvoorbeeld het project Conflixers moet een paar jaar de tijd krijgen om tot bloei te komen in zijn activiteiten.

Hoe kijken we naar de verdere uitbouw van Awel, CLBch@t of 1712? Het is belangrijk en heel relevant dat leerlingen op een laagdrempelige manier terecht kunnen bij een instantie als ze zich niet goed voelen. De genoemde hulplijnen zijn zeer waardevol. Zeker CLBch@t heeft zijn activiteiten nog uitgebreid en de evaluatie is bijzonder goed. Ik was aanwezig op de viering van het tweejarig bestaan. Het is gestart door vrijwilligers, maar je voelt dat steeds meer jongeren er rechtstreeks de weg naartoe vinden. Ik vind dat een uitstekende zaak. 1712 kan ook heel relevant zijn omdat je onmiddellijk wordt doorverwezen naar een nuttige instantie. Het is ook nuttig om eens zelf te bellen om te zien hoe dat loopt. Ik heb dat al geprobeerd. Mijn kabinet weet dat zelfs niet. Ik was zeer positief verrast over de 'mystery call' door mezelf. (*Gelach*)

Dat was niet als gevolg van een pestsituatie. Ik heb gebeld om te kijken hoe het werkte en of ik op maat werd bediend. Die nummers worden immers voor zoveel

dingen ingezet. Ik ben daar zeer aangenaam over verrast. Ik heb niet gezegd dat ik gepest wordt door de leden van de commissie Onderwijs, want dan zouden ze mij doorsturen naar Jan Peumans. Dat is dus niet gebeurd. (*Gelach*)

We zien in het jaarverslag van de CLB's dat de chat als laagdrempelig aanbod zeer succesvol is en jongeren er makkelijk de weg naar vinden. Vragen over welbevinden en pesten komen hier regelmatig aan bod. Dat is goed, omdat het aantoont dat leerlingen ook rond deze thema's de weg vinden naar het CLB.

De teneur van uw vraag was wat ik zou doen met dat onderzoek. Ik heb daar wat de nuance moeten plaatsen. We nemen de resultaten au sérieux, maar we moeten ze wel au sérieux nemen op de manier zoals het moet en dus nog een klein beetje wetenschappelijk onderzoek afwachten.

Vera Celis (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Als er zo'n onderzoek gebeurt, is het duidelijk oren spitsen met betrekking tot dat thema. Als je dan verder gaat kijken, is het niet altijd duidelijk voor interpretatie vatbaar. Ik ben zeker mee bereid af te wachten en ruimte te laten voor een degelijke interpretatie.

We hebben al heel dikwijls gepraat over een duidelijk en degelijk kwalitatief anti-pestbeleid, en daar zijn we het zeker over eens. Er is ontzettend veel materiaal. Ik ben nog eens gaan grasduinen op alle websites. Ik zie hoe professioneel er wordt gewerkt en hoe jongeren, leerlingen en studenten, maar eventueel ook ouders de weg kunnen vinden naar de hulpverlening binnen de pestproblematiek. Ik probeer echt niet om apen op uw schouder te zetten. Dat is een uitdrukking die onze korpschef altijd gebruikt. Als je iets komt vragen, zegt hij: "Zet geen aap op mijn schouder", maar probeer altijd mee voor een oplossing te zorgen. Ik probeer zeker met betrekking tot de pestproblematiek alle mogelijke instrumenten die worden aangereikt, degelijker te bekijken.

Ik ben zo gestoten op een aanbod van Pat Patfoort. U kent haar misschien. Ze is antropologe die heel wat lezingen geeft en heel wat geschreven heeft over conflictbeheersing. Zij vertrekt vanuit een situatie waarin mensen elkaar bekijken in een M/m-positie, een Meerdere/mindere-positie. Ze beschrijft hoe iemand als slachtoffer wordt gekozen en hoe een 'Meerdere' daar vat op krijgt. De 'mindere' gaat vanuit biologische, menselijke reflex altijd proberen om te anticiperen op het onhebbelijke gedrag, maar slaagt daar bijvoorbeeld niet in als gevolg van hiërarchie of karakter. Dat is een persoonlijkheid – in een van haar redeneringen uiteraard – die heel gemakkelijk een derde partij zoekt om frustratie op te uiten en om pestgedrag te vertonen. Dat kan binnen een gezin zijn, op de werkvloer maar heel zeker ook binnen een school. Zij probeert de M/m-situatie naar een e-methodiek te krijgen, naar een situatie van gelijkwaardigheid.

Hoe meer ik mij heb verdiept in haar aanbod en haar visie, hoe meer ik dit zie als een thema voor een studiedag. Ik lees en hoor vaak in getuigenissen dat het aanbod groot is, maar dat niet elke school erin slaagt om het kwalitatief te brengen. Als leerlingen voelen dat er geen of te weinig gehoor is en te weinig professionalisering, dan zal de vraag met betrekking tot een pestproblematiek ook niet meer worden gesteld. Als er interessante mensen zijn die een aanbeveling kunnen doen en vanuit een methodiek op bijvoorbeeld een pedagogische studiedag of in een moeilijk te hanteren klas of situatie kunnen interveniëren, dan kan dit tegemoetkomen aan heel wat problematieken. Het is een heel specifieke visie. Ze heeft een prachtige nieuwsbrief 'De Vuurbloem', die vertrekt vanuit getuigenissen en waarin een aantal initiatieven worden gekaderd. Misschien is dit ook een instrument om mee te nemen.

Uiteraard kijk ik uit naar de interpretatie van de cijfers van de studie waarover het in juni in Het Laatste Nieuws is gegaan. Maar ik zal niet nalaten om alle alternatieven of mogelijkheden samen met u op hun merites te beoordelen.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Ik ben het eens met de teneur van het antwoord van de minister, en dat is voor mij: enerzijds het onderzoek niet zomaar klasseren en anderzijds zeer goed weten dat dit onderzoek in de eerste plaats gaat over de impact van het Netwerk Kies Kleur Tegen Pesten.

Ik blijf bij dat onderzoek natuurlijk een beetje op mijn honger zitten. Wat is de recente evolutie in cijfers van het effectief pesten op school? Is er een goede evolutie? Is er een zorgwekkende evolutie? Daar krijgen we eigenlijk geen verdere duiding bij.

Ik waardeer tot slot de volhardende inzet van collega Celis in verband met haar bezorgdheid over het welbevinden op school. Het leert mij ook dat er op dat vlak binnen de N-VA toch wel verschillende meningen zijn.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega's. Ik zal het nog eens herhalen: voor mij zijn er geen slingers doorgeslagen, voor mij moeten we aan de beide werken. Je moet werken aan welbevinden, maar dat is niet het enige. Voor mij kan het goed laten presteren van jongeren het welzijn ook fel in de hand werken. We moeten die twee dus niet tegen elkaar opzetten, maar moeten wel de zorgwekkende teneurs op een aantal punten echt in ogenschouw nemen.

Collega De Meyer, ik kan u ook nog geen nieuwe cijfers geven. Weet wel dat de laatste cijfers – ik spreek nu uit het hoofd – erin bestonden dat het iets beter wordt wat het pesten betreft, maar dat het hardnekkig pesten niet verbetert. Met betrekking tot jongeren die zwaar gepest worden, zowel wat pesters als gepesten betreft, blijven de cijfers eigenlijk stabiel, maar de globale cijfers nemen af. De grote kern van het probleem zit hem in dat hardnekkig pesten. En het is verschrikkelijk moeilijk om daarmee om te kunnen gaan.

Het aanbod waar u naar verwijst, collega Celis, is zeer interessant. Ik ken het persoonlijk niet. Er is een forum, grenslijn.be, en dat is het ideale platform. Misschien kunt u dat ook aan die dame meegeven, om haar methodiek daar ook te signaleren. Daar kan men bekijken of de methodiek zeer waardevol is, en die dan mee opnemen in het aanbod dat aan scholen gegeven wordt. U zegt dat scholen er niet altijd goed mee aan de slag gaan, maar iedere school is ook anders en heeft een andere populatie. Het is voor mij dus wel van belang dat scholen alle materiaal dat bestaat en alle methodieken op één plaats kunnen terugvinden. En daarvoor hebben we grenslijn.be ontwikkeld.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Vera Celis (N-VA): Ik heb genoteerd wat de minister nog heeft gezegd.

Collega De Meyer, als je met bepaalde casussen geconfronteerd wordt, heb ik ook heel dikwijls het gevoel dat de slinger helemaal de andere kant aan het uitslaan is. De jonge leeftijd van kinderen die van school veranderen vanwege een pestproblematiek, en die dan nog eens moeten veranderen om dezelfde reden, dat grijpt mij enorm aan. Doe dan nog maar tien, vijftien jaar verder als je er al op zo'n jonge leeftijd mee geconfronteerd wordt. Alles wat we kunnen aanreiken om dat een halt toe te roepen, moeten we dus zeker doen.

Minister, ik zal u de link doorgeven van Pat Patfoort. Dan kunt u een aantal zaken zeker ook eens bekijken. En hetgeen u mij aanreikt, zal ik aan haar doorgeven.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Kathleen Krekels aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de overdracht van (gemotiveerde) verslagen bij een verandering van school
– 2279 (2017-2018)**

Voorzitter: mevrouw Caroline Gennez

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Minister, door het M-decreet kunnen leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften les volgen in een school voor gewoon onderwijs, mits redelijke aanpassingen. Het decreet geeft aan hoe Vlaamse scholen kunnen omgaan met leerlingen die door een beperking de lessen in een gewone school niet zomaar kunnen volgen. Zo hebben we leerlingen die het gemeenschappelijke curriculum kunnen volgen als ze voldoen aan toelatingsvoorwaarden voor het gewone onderwijs en een gemotiveerd verslag hebben, maar ze kunnen ook een individueel aangepast curriculum volgen als de leerlingen een verslag hebben met een toegang tot het buitengewone onderwijs.

Het verslag, dat opgemaakt wordt door de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's), bevat natuurlijk een schat aan informatie om de leerlingen zo goed mogelijk te omkaderen en te ondersteunen. In het decreet betreffende het onderwijs XXVI werd geregeld dat de school bij schoolveranderingen verplicht is om een kopie van het gemotiveerde verslag of het verslag voor toegang tot geïntegreerd onderwijs of van het verslag voor toegang tot het buitengewoon onderwijs over te dragen aan de nieuwe school.

Wij hebben op donderdag 7 juni in de commissie Onderwijs het wijzigingsdecreet betreffende maatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften goedgekeurd. Een van de maatregelen daarin is het digitale paspoort, dat informatie bundelt waarover scholen en CLB's kunnen beschikken en dat ook komaf zou maken met heel veel overbodig werk voor scholen.

Tijdens de bespreking van mijn vraag om uitleg nummer 1664 in de commissie Onderwijs op donderdag 26 april 2018 kaartte ik aan dat sommige CLB's op vraag van de ouders het verslag vernietigen. Intussen werd die bezorgdheid ook nog door meerdere scholen aan ons gemeld. Daarmee gaat heel veel informatie verloren die belangrijk is om de leerling in kwestie optimaal te kunnen ondersteunen. U hebt daarop geantwoord dat u dat zou opnemen met de CLB's, of zij er een idee van hebben hoe vaak dat zou gebeuren.

Tot slot staat in het decreet Leerlingenbegeleiding ook ingeschreven dat een handelingsgerichte vertaling van noodzakelijke informatie voor leerkrachten kan worden doorgegeven in het belang van de leerling.

Minister, welke conclusie trekt u eventueel uit de gesprekken van de CLB's? Worden verslagen, en misschien zelfs ook gemotiveerde verslagen, vaak vernietigd? De meldingen die wij hebben gekregen, betreffen vooral verslagen die verwijzen voor een toegang tot het buitengewoon onderwijs. Over gemotiveerde verslagen hebben wij zelf geen meldingen gekregen, maar u misschien wel.

Hoe zult u ervoor zorgen dat elke school maximaal kan beschikken over de nodige informatie die ten dienste staat van de ondersteuning van de leerling? Ook als de ouders beslissen om hun kind niet naar het buitengewoon onderwijs te laten gaan, is het heel belangrijk dat de informatie van het verslag kan worden doorgegeven aan de volgende school, waar de leerling terecht zal komen. Hoe zult u die informatieoverdracht, zoals we die ook in het decreet hebben ingeschreven,

kunnen waarborgen? Wat moet een CLB doen als ouders expliciet vragen om het verslag te vernietigen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega, u zult begrijpen dat het heel moeilijk is om op basis van casuïstiek algemene uitspraken te doen. Natuurlijk is het zo dat als niet meer voldaan is aan de voorwaarden, een verslag het best ophoudt te bestaan. Vorige woensdag is in het parlement het M-wijzigingsdecreet goedgekeurd, waarin die opheffing uitgebreid wordt naar het gemotiveerde verslag.

Het lijkt me een beetje vreemd dat men een gemotiveerd verslag, dat net recht geeft op ondersteuning, zou verscheuren als een kind naar een andere school gaat. Ofwel wordt niet meer aan de voorwaarden voldaan, en dan is het weg, ofwel verandert men van school, maar bestaan de voorwaarden nog, en dan lijkt het mij te gek voor woorden dat je dat gaat verscheuren.

Ik heb hierover met de vertegenwoordigers van de CLB's uit de stuurgroep ondersteuningsnetwerken gesproken. Zij zijn zeer verwonderd over die systematiek waar u naar verwijst. Zij worden niet vaak aangesproken door ouders om een verslag of een gemotiveerd verslag te vernietigen. Zij gaan ook de betrokken scholen oproepen om dat in voorkomend geval altijd met de ouders en de CLB's te bespreken. Ik heb ook gevraagd dat men eens gaat rondvragen hoe vaak dat voorkomt, want het is de tweede keer dat u mij zoiets meldt. Zij geven aan dat het zeker geen gangbare praktijk is. Het is wel zo dat er CLB's zijn die geen verslag opmaken als ouders niet akkoord gaan. Maar dan is er ook nooit een verslag geweest. Dat is een andere situatie. Op dat ogenblik kan de school daarover wel een bemiddelingsverzoek indienen bij de Vlaamse Bemiddelingscommissie.

U weet dat wij een datawarehouse aan het bouwen zijn om een kwantitatieve opvolging te kunnen doen van het M-decreet. Wij zullen dus op termijn kunnen monitoren hoe vaak dat gebeurt. Onze datawarehouse wordt momenteel proefgedraaid. Maar als natuurlijk niet meer voldaan is aan de voorwaarden, collega, dan houdt een verslag op te bestaan. Dan wordt het ook vernietigd. In het wijzigingsdecreet is dat nu ook uitgebreid naar het gemotiveerde verslag. Daar moeten we dus wel heel consequent in zijn.

Ik ben bij de bespreking van de conceptnota wijzigingen M ook uitgebreid ingegaan op de maatregelen in verband met bemiddeling die dan mogelijk is. Die ga ik hier dus niet herhalen.

Hoe kunnen we dat nu beter monitoren? Via het leerlingenpaspoort – ik gebruik die naam zolang we geen andere naam hebben, collega's – zal de school altijd op een toegankelijke manier inzage krijgen in de meest recente versie van het verslag en het gemotiveerde verslag. Daarmee slaan we twee vliegen in één klap. Ten eerste krijgen we een beveiligde communicatielijn voor het delen van het verslag met de juiste betrokkenen. Dat kunnen schooldirecties zijn, klasleraars, ondersteuners, ouders. Nu moet men dat document uitprinten en uitdelen. Als we straks zo'n beveiligde digitale omgeving hebben, kan iedereen eraan.

Ten tweede zullen alle betrokkenen op één plek, op dat platform, de meest recente versie kunnen vinden. Er zal dus geen verwarring meer zijn met verschillende versies die in omloop zijn. Dat is voor mij vandaag ook een pijnpunt.

Het realiseren van dat digitale platform zit in voorbereiding. We hebben in eerste instantie gezocht naar aansluiting bij bestaande systemen, zoals LARS (Leerlingen Activiteiten en Registratie Systeem). We werken op dit ogenblik aan een gedetailleerde ICT-analyse. Los van het leerlingenpaspoort verwacht ik ook dat CLB's in hun samenwerkingsafspraken zeker klare wijn gaan schenken over de

manier waarop school en CLB relevante informatie uitwisselen over leerlingen. Dat is de kern van een goede samenwerking, uiteraard met respect voor het beroepsgeheim.

Hoe zal de informatieoverdracht gerealiseerd worden? Vanaf 1 september 2015 moet een kopie van een verslag of een kopie van een gemotiveerd verslag van een CLB verplicht worden overgedragen. Zoals ik zei, gebeurt dat nu vaak op de ambachtelijke wijze, van de oude school naar de nieuwe school. Het meest eenvoudige zou zijn dat de nieuwe school contact opneemt met de oude school, als men vermoedt dat er informatie niet wordt doorgegeven. Als er klachten komen, kunnen die doorgegeven worden aan de onderwijsinspectie. Die kan ze dan ook meenemen in de doorlichting.

Het zal allemaal eenvoudiger zijn als ons digitale platform er is. Maar wij zijn er-mee moeten starten, en we moeten er ook voor zorgen dat het aan alle privacyregels voldoet.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Ik ben het er uiteraard mee eens dat als niet meer voldaan is aan de voorwaarden, het logisch is dat het verslag vervalt. Daarover gaat het dus niet. Wij vinden het inderdaad heel belangrijk dat informatie doorstroomt, vandaar dat we dat ook in overeenkomst hebben ingeschreven in het decreet. Maar het pijnpunt zit hier bij de rol van de ouders. Wij hebben altijd gezegd – en ik sta daar nog altijd achter – dat de ouders een heel waardevolle gesprekspartner zijn in heel dat proces van het opmaken van het verslag en van begeleiding. Ouders zijn de deskundigen over hun kind, en dus zijn ze heel waardevolle partners.

Op een bepaald moment is er in de casuïstiek die we hier naar voren brengen, een beslissing van ouders, die aan het CLB zeggen dat ze de informatie van het verslag niet wensen door te geven aan de nieuwe school en dat ze wensen dat het CLB dat verslag ongedaan maakt. Dat wil natuurlijk zeggen dat zij waarschijnlijk zullen vragen dat dat uit het platform of uit het leerlingenpaspoort van hun kind wordt genomen. En dan zitten we op een heel moeilijk gegeven. Ofwel zeggen we: neen, volgens het decreet mag de leerlingeninformatie, die cruciaal is voor de school, ondanks het feit dat u wenst dat het niet wordt doorgegeven, toch worden doorgegeven. Het CLB heeft dan een soort veto, om te zeggen dat die informatie cruciaal is en wel wordt doorgegeven. Of mag de ouder daar inderdaad eisen dat zoiets toch wordt verwijderd en uit dat leerlingenplatform wordt genomen? Daar zit de gevoeligheid in de doorstroming van informatie. Als ouders dat echt eisen, kunnen wij dan niet anders dan erop in te gaan? Of kunnen we toch zeggen dat we het recht in handen hebben om die cruciale leerlingeninformatie wel door te geven aan de nieuwe school, ten voordele van het kind? Want uiteindelijk is dat ook wat we altijd voor ogen moeten houden, dat het ten voordele is van de kinderen die naar die nieuwe school gaan. Als ouders, ondanks het advies om naar het buitengewoon onderwijs te gaan, toch beslissen om naar het gewoon onderwijs te gaan, is dat hun recht, maar de vernietiging van al die informatie is natuurlijk het cruciale. Daar heeft het CLB dan toch de macht om te zeggen dat het die informatie toch doorgeeft, ten voordele van het kind.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega, dat is een interessante vraag die u daar op einde stelt. Vandaag is het zo dat ouders eigenaar zijn van de gegevens over hun kind. Het is heel relevant dat de school dan voldoende gesprekken voert met de ouders om dat belang ook te duiden. Maar zomaar zeggen dat je die zaken doorgeeft, zonder dat de ouders dat wensen, is een delicate kwestie.

Ik verwacht echt veel van dat digitale loket. Nu zit je altijd met een handeling. Anders kan men gewoon de vraag stellen of men het mag doorgeven, terwijl het nu vaak nog op papier gebeurt. Ik kan daar nu niet zomaar positief op antwoorden. Het belang van het kind moet vooropstaan, maar de communicatie met de ouders is in dezen ook zeer relevant.

De ervaringen met het M-decreet in de gewone scholen hebben mij nu geleerd dat inzetten op goede communicatie in de driehoek ouders-school-CLB enorm veel problemen uit de weg kan helpen. En ik heb ook het gevoel dat het beter wordt, dat we langzaam in een overschakelingscultuur raken. Als ouders zeggen dat men die informatie niet mag doorgeven, betekent dat voor mij ook dat er iets schort aan het vertrouwen tussen CLB, school en ouders. We moeten daar dus op inzetten. Het is van belang om te proberen om daar zo veel mogelijk positieve antwoorden op te krijgen.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Het cruciale van de ouders is vaak dat ze bang zijn, als het verslag wordt doorgegeven, dat de kinderen worden ingeschreven onder de voorwaarden 'gaat het ons lukken of niet?', met de redelijke aanpassingen in het achterhoofd. De ouders zijn daar bang voor, dat ze dan toch nog die doorverwijzing naar het buitengewoon onderwijs gaan krijgen. En als het verslag niet bestaat, dan kan de school ook niet inschrijven onder bindende voorwaarden. Dat is een beetje het gegeven dat soms speelt. Dikwijls wordt wel een pad begaan, maar op het cruciale moment van de beslissing gaan ouders dikwijls toch een stapje terug.

We gaan dat verder opvolgen. Ik denk dat het heel belangrijk is. En misschien kan het leerlingenpaspoort inderdaad een ietwat neutralere overgang garanderen, waar ouders zich dan toch in kunnen vinden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Vera Celis aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de evaluatieprocedure in het onderwijs – 2292 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Caroline Gennez

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Vera Celis (N-VA): In het onderwijs staan, is een mooie job, minister. Een leraar is iemand die met veel motivatie en met veel kennis de volgende generaties kinderen opleidt. En we hebben schitterende leraars in Vlaanderen, laat dat heel duidelijk zijn. We moeten dat ook regelmatig bevestigen.

Sinds 2007 geldt de decretale verplichting voor scholen om leerkrachten aan de hand van hun functiebeschrijving om de vier jaar te evalueren. Een professionele evaluatieprocedure maakt deel uit van een goed uitgebouwd personeelsbeleid. Leerkrachten krijgen daarbij de mogelijkheid om zelf te reflecteren over hun manier van lesgeven en over hun bijdrage aan het schoolteam. Dat leidt dagelijks tot een hoge betrokkenheid. Een goede dialoog tussen directie en leerkracht draagt bij tot een hoge waardering van ieders standpunt en werkwijze. Een goede functionerings- en evaluatieprocedure kan er zelfs toe leiden dat leerkrachten die tijdelijk iets minder functioneren, zichzelf bijsturen of zelfs kunnen worden bijgestuurd. De leerkracht krijgt een nieuwe kans om onder begeleiding weer op de werkvloer te kunnen groeien.

Zeer uitzonderlijk wil een leerkracht die kans niet grijpen en moet de directie de leraar een onvoldoende als evaluatie geven. Er is natuurlijk ook weleens een

leraar bij wie er sprake is van een tuchtprobleem. Ook die krijgt zijn tweede en derde kans, maar ook hier kan bij slechte wil een evaluatie als onvoldoende worden geformuleerd. Slechts na twee opeenvolgende negatieve of onvoldoende evaluaties kan een leerkracht worden ontslagen. De leraar in kwestie heeft ook alle beroepsprocedures ter beschikking. Wie op het einde van de rit een onvoldoende krijgt voor functioneren, kan bij het college van beroep terecht. Bij een evaluatie onvoldoende voor tucht, moet je bij de kamer van beroep aankloppen.

In het schooljaar 2015-2016 zijn 35 vastbenoemde leerkrachten ontslagen op een totaal van 185.000. Dat is niet alarmerend, maar toch het hoogste aantal in vijf jaar tijd.

De evaluatieprocedure in het onderwijs was in het verleden reeds voer voor discussie in de commissie Onderwijs. Enkele jaren geleden nam een OBPWO-onderzoek (onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek) de evaluatiepraktijk onder de loep. In 2016 publiceerde ook het Rekenhof een analyse van de manier waarop de evaluatieprocedure wordt toegepast in het onderwijs. Beide analyses legden enkele werkpunten bloot. Zo ervoeren veel directeurs de huidige evaluatieprocedure als ingewikkeld en formalistisch. Verder bleek uit analyse dat veel directieleden tijdsgebrek ervaren om alle personeelsleden op tijd te evalueren en dat ze procedureslagen vrezen.

Recent, op 18 juni 2018, riep een lerarenopleider in de krant nog op om de evaluatieprocedure te versoepelen, zodat directies beter kunnen reageren wanneer zij een probleem bij een leraar zouden vaststellen.

Minister, kunt u stilstaan bij de analyse van de lerarenopleider, die aangeeft dat de evaluatieprocedure op dit moment te complex is, dat veel directeurs ervoor terugdeinzen om een evaluatieprocedure op te starten, dat die procedure te log en te tijdrovend zou zijn, en dat directies die dus niet op een vloeiende manier in hun agenda krijgen?

Uit de cijfers blijkt dat 35 leraars daadwerkelijk uit het ambt zijn gezet. Zijn er dan nog processen verlopen waarbij de leraar of de directeur door een procedurefout weer aan de slag moest?

Wat is de stand van zaken van de gesprekken met de vakbonden en de onderwijsnetten om de evaluatieprocedure te herbekijken? Liggen er nog voorstellen op tafel? Is er een timing vooropgesteld?

Plant u zelf nog maatregelen om directies en leerkrachten te ondersteunen om hun evaluatiepraktijk te professionaliseren?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Celis, we hebben over deze problematiek in deze commissie een zeer uitgebreide gedachtewisseling gehad naar aanleiding van het rapport van het Rekenhof over de personeelsstatuten in het basisonderwijs en het secundair onderwijs. En ook later, op 14 april, hebben we hierover in deze commissie gedebatteerd. Ik verwijs ook naar mijn antwoord op uw schriftelijke vraag nummer 342 over deze materie.

Er bestaat een evaluatieprocedure in het onderwijs, die werd ingevoerd in cao VIII in 2006. Ik heb het wat lastig met het feit dat het instrument van functionerings- en evaluatiegesprekken voortdurend in een negatieve context geplaatst wordt, om disfunctionerende personeelsleden te kunnen ontslaan. In essentie is dat niet de finaliteit van zo'n functioneringsgesprek, wat mij betreft. De finaliteit van een functioneringsgesprek is voor mij dat het een instrument is van een positief en motiverend personeelsbeleid, waarmee leerkrachten vooral vertrouwen

moeten krijgen van de evaluator. Uiteraard heeft die procedure ook een sanctionerend onderdeel.

Verder heb ik al gezegd dat men hier genuanceerd mee moet omgaan. Enerzijds kan men niet zomaar stellen dat de evaluatieprocedure te omslachtig zou zijn, waardoor een negatieve evaluatie wegens procedurefouten al te vaak wordt vernietigd door het college van beroep. Ik herhaal de drie essentiële verplichtingen die er in principe zijn voor die eerste evaluator. In de eerste plaats moet men ervoor zorgen dat alle personeelsleden hun evaluatoren kennen. Dat vind ik de logica zelf. Daarnaast moeten personeelsleden ook weten op welke basis ze zullen worden beoordeeld. Dat wil zeggen dat er een geïndividualiseerde functiebeschrijving moet zijn. Ook dat is wezenlijk. Als je ergens werkt, moet je weten wat de functiebeschrijving is en op welke basis je wordt geëvalueerd. Dat vind ik helemaal niet omslachtig. En ten derde moet de eerste evaluator er ook voor zorgen dat bij een dreigende negatieve evaluatie, het betrokken personeelslid voldoende wordt gecoacht of begeleid.

Anderzijds heeft het Rekenhof enkele aanbevelingen meegegeven om de evaluatieprocedure te optimaliseren, over de uitbreiding van het aantal mogelijke evaluatoren of over een meer gedifferentieerde aanpak. U weet, collega's, dat deze problematiek mij zeer nauw aan het hart gaat, omdat ik ervan overtuigd ben dat niet zozeer de vaste benoeming, maar wel de wijze waarop men vandaag omgaat met de evaluatieprocedure het grootste probleem is in onderwijs. Daarom zijn op mijn verzoek in de recent afgesloten cao XI alle sociale partners, werkgevers en vakbonden, samen akkoord gegaan om het gesprek aan te gaan om die evaluatieprocedure te herzien, op basis van vast te stellen mogelijke knelpunten en het auditrapport van het Rekenhof, met het oog op meer nadruk op coaching, vermindering van planlast, mét behoud van de rechtszekerheid voor de personeelsleden. Op 4 september worden de gesprekken opgestart. Ze moeten afgerond zijn tegen 1 november, met het oog op aanpassingen aan de evaluatieprocedure, die kunnen ingaan vanaf 1 september 2019. We laten dit dus niet liggen. Dit is voor mij een elementair onderdeel van cao XI. Gisteren is de uitnodiging voor 4 september vertrokken. Op 4 september zal Adri De Brabandere, de man die hier toelichting gegeven heeft bij de audit, aan alle sociale partners uitleg verschaffen over de aanbevelingen die het Rekenhof heeft gedaan. Ik denk dat dat een goede startbasis is om tot een wijziging van de evaluatieprocedures te komen.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Vera Celis (N-VA): Dank u wel voor het antwoord, minister. Ik dacht dat u er nog wat bij zou vertellen. Het laatste stuk, de opstart van de gesprekken, is bijzonder boeiend en interessant. Ik ben daar ook heel blij mee, maar ik dacht dat u misschien nog iets zou zeggen over de timing en zo.

Minister Hilde Crevits: Tegen november moet het gedaan zijn. De gesprekken lopen tussen september en november, want ik wil dat de nieuwe procedure op 1 september 2019 kan ingaan.

Vera Celis (N-VA): Perfect, ik heb dat ook genoteerd. Ik ben daar enorm tevreden over.

Ik heb in de inleiding bij mijn vraag ook gezegd dat het heel belangrijk is om daar op een positieve manier mee om te gaan. Sanctioneren als dat nodig is, maar alle instrumenten aanreiken om te verbeteren en te ondersteunen. Een positieve benadering, zeker binnen onderwijs, zowel van jongeren als van leerkrachten, daar moeten we zeker van uitgaan.

In gesprekken die ik met leerkrachten en directies heb, blijkt dat er inderdaad nog wel een aantal haken en ogen aan het verhaal zitten, maar het was voor mij

een beetje pijnlijk om bijvoorbeeld te horen dat directieleden zeggen dat ze terughoudend zijn tegenover functioneringsgesprekken en evaluatiegesprekken omdat het al zo moeilijk is om mensen aan te trekken in onderwijs en om bijvoorbeeld interims voor ziekteverloven vast te krijgen, laat staan dat je dan over kwaliteit en evaluatie durft te spreken. Dat is natuurlijk een spijtig gegeven, want als je ervan uitgaat dat al onze leerlingen recht hebben op zeer goed en zeer degelijk onderwijs, dan weet je natuurlijk dat functioneren en evalueren daar een onderdeel van zijn. Daar zou ik onze directies en onze evaluatoren willen helpen en ondersteunen om dat positieve verhaal te brengen, maar om langs de andere kant ook zeker niet bang te zijn om functioneringsgesprekken en evaluatiegesprekken te voeren.

Het is heel mager om te zeggen: mensen blijven weg en we hebben niemand die hier de invulling kan geven aan het tekort aan leerkrachten. Dat mag natuurlijk de motivatie niet zijn om een aantal zaken niet te doen. Maar samen met u ben ik zeer benieuwd naar de gesprekken die gaan komen. Daar zal natuurlijk een degelijke bijsturing gebeuren. En 1 september 2019 zal ook al heel snel aan de orde zijn.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord

Jos De Meyer (CD&V): Het thema is ongetwijfeld belangrijk. Minister, u hebt zeer terecht verwezen naar cao XI, met zeer duidelijke data: gesprekken afgerond tegen 1 november 2018 en ingang op 1 september 2019. Bovendien is deze cao ook goedgekeurd door de sociale partners.

De vraag blijft bij mij wel of het versoepelen van de evaluatieprocedure dé eerste prioriteit is. We moeten weten dat er hoe dan ook steeds rechten en plichten zullen zijn en dat die duidelijk afgebakend moeten zijn. Collega Celis heeft er al op gewezen dat directies de durf zullen moeten hebben om te evalueren, maar nog belangrijker dan de durf is natuurlijk de deskundigheid. En waar hier tot nog toe niet over gesproken is: dit is niet in de eerste plaats een verantwoordelijkheid van de directies, maar wel van de schoolbesturen, die daarvoor uiteraard ook de nodige deskundigheid moeten hebben

De voorzitter: Mevrouw Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Bedankt, collega's. Ik ga zeker akkoord met alle aanvullende opmerkingen.

Collega Celis zegt dat het al zo moeilijk is om leraren aan te trekken. Collega De Meyer zegt dat men deskundig moet zijn. Ik vind dat allemaal elementaire zaken. We hebben het daarnet gehad over pesten en welbevinden. Voor het welbevinden van een leraar is het zeer belangrijk dat er elk jaar een evaluatie is. Want het ergste vind ik dat je in een job gegooid wordt en dat je losgelaten wordt – bijvoorbeeld bij jonge leraars: na drie jaar krijg je geen TADD, we zeggen niet waarom, zoek maar elders. Ik vind dat elementair voor je welbevinden en voor je goed functioneren. Laat mij daar duidelijk in zijn. Dit kan niemand afschrikken. Zelfs op mijn kabinet komen mensen soms vragen naar een evaluatie om te weten waar ze staan, wat ze goed doen, wat ze minder goed doen. Dit moet dus eigenlijk een elementair onderdeel uitmaken van een bedrijfscultuur of van een schoolcultuur.

Collega De Meyer, u hebt gelijk dat je moet weten hoe je dat moet doen, maar dat is natuurlijk het verschil tussen een directeur en een leraar. Dit is een kerntaak van een directeur, zorgen dat je personeel gecoacht wordt, begeleid wordt, dat verbeterpunten worden aangepakt. Of je nu vastbenoemd bent of niet, dat speelt totaal geen rol. Dat moet eigenlijk een elementair onderdeel zijn, ook om een groep te kunnen vormen.

Dus u hebt beiden gelijk met uw opmerkingen. Ik vind de evaluatie een wezenlijk onderdeel van een schoolcultuur. Het is zowel voor een directeur, voor schoolbesturen als voor een leerkracht elementair dat men er belang aan hecht, zich laat bijscholen en er goed mee omgaat.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Vera Celis (N-VA): Minister, ik ben het helemaal met u eens. De laatste jaren dat ik les gaf, had ik het geluk om ook mentor voor beginnende leerkrachten te mogen zijn. Je hebt daar frisse ruimte, zonder dat het woord functioneren of evaluatie moet vallen, om heel wat ondersteunende tips te geven om zaken die men als moeilijk en lastig ervaart, beter te doen. Ik denk dat er nog heel wat marge is en mogelijkheden zijn om op een positieve manier met die mensen om te gaan. Want weten waar men staat, kwalitatief kunnen verbeteren, daar kan niemand tegen zijn.

Ik deel ook de opmerkingen die collega De Meyer heeft gemaakt.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de werking van de ontwikkelcommissies voor de eindtermen – 2270 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Caroline Gennez

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, ik heb een vraag die belangrijk is voor dit parlement. Een van de basiszaken in ons onderwijs gaat over de minimumdoelen in het onderwijs. Met de meerderheid maar ook met de oppositie hebben we hierover in het verleden al lange en belangrijke gesprekken gevoerd.

In De Morgen van 15 juni jongstleden konden we met enige verbazing lezen dat de nieuwe eindtermen voor de eerste graad van het secundair onderwijs reeds bekend zijn en de krant de grote lijnen al kon inkijken. De definitieve versie zou enkele dagen later op het bureau van de minister toekomen of zijn toegekomen. Nog volgens de krant zouden er minder eindtermen zijn, maar wel ambitieus en duidelijk geformuleerd zoals we in het regeerakkoord hebben opgenomen. Ook de topman van het katholiek onderwijs heeft blijkbaar de nieuwe eindtermen al kunnen inkijken, gelet op zijn verklaring dat de eindtermen inderdaad duidelijk geformuleerd zijn maar dat de vrijheid van de onderwijsverstrekkers niet in het gedrang komt. Nogmaals, dat is zijn visie. Blijkbaar is dus een groot deel van het onderwijsveld al in kennis gesteld van de nieuwe eindtermen behalve de instantie die de eindtermen moet goedkeuren, zijnde het Vlaams Parlement.

Minister, het is nu 5 juli en het gaat over een bericht van 15 juni. Ik neem dus aan dat de eerste vraag al is opgelost: hebt u de definitieve eindtermen uit de commissies reeds ontvangen?

Hoe staat u tegenover het gegeven dat de nieuwe eindtermen al worden verspreid vooraleer ze in het parlement kunnen worden besproken?

Wat is de stand van zaken van de werking van de overige ontwikkelcommissies ?

Is kennis zoals bepaald in het decreet, opgenomen en geëxpliciteerd in elke eindterm?

Op welke manier zullen deze eindtermen aansluiten bij de eindtermen van het lager onderwijs en de tweede en derde graad?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, neen, ik kan de definitieve eindtermen nog niet hebben ontvangen want ze zijn pas definitief als ze door het parlement zijn goedgekeurd. U had misschien een ander antwoord op uw eerste vraag verwacht, maar het antwoord is dus: 'Neen, ik heb ze nog niet ontvangen.' Ik verwijs ook even naar de vraag van collega Meuleman vorige week, die vroeg of we geen hoorzitting zouden houden. Ik heb toen zelf voorgesteld om nog voor het verlof de administratie toelichting te laten geven over de procedure die is gevolgd. Men heeft toen beslist om dat niet te doen en om te wachten tot september. Voor mij is dat geen probleem, maar ik zal ook vandaag geen inhoudelijke zaken verspreiden, anders doe ik de procedure eigenlijk onrecht aan.

Voor het eerst is decretaal bepaald op welke manier nieuwe eindtermen ontwikkeld worden. Vroeger was het helemaal anders. Het is heel boeiend om de historiek van de eindtermen uit het verleden te lezen. Het decreet voorziet hiervoor in een procedure met ontwikkelcommissies die de eindtermen ontwikkelen en een valideringscommissie die de eindtermen op coherentie, consistentie en evalueerbaarheid beoordeelt.

Zodra het decreet op de eindtermen was goedgekeurd, zijn deze commissies aan de slag gegaan. In totaal hebben bijna 100 deskundigen binnen de ontwikkelcommissies en tien deskundigen in de valideringscommissie zeer intensief gewerkt. De ontwikkelcommissies zijn 54 keer samengekomen en de valideringscommissie 20 keer. Er is veel heen en weer geschreven want de eindtermen moeten helder zijn. De inspectie moet ze kunnen evalueren want een school wordt voortaan doorgelicht op de eindtermen. Het was dus een intensief proces ook van interactie tussen ontwikkeling en validering.

Het verslag van de valideringscommissie, met de afgewerkte eindtermen, is wel bij mij terechtgekomen. Ik heb dat vorige week ook informeel gezegd. Het is ook aan elk van de leden van de ontwikkelcommissies bezorgd. Zonder vooruit te lopen op het proces, vind ik wel dat er een enorme inzet is geweest. Het is ook voor het eerst dat leraren in de ontwikkelcommissies aan de slag zijn gegaan. Ik apprecieer ook erg de correcte deontologische houding waarmee zij hiermee omgaan.

Ik was vorige week wel verrast toen een schooldirecteur van Brugge kwam zeggen dat hij de eindtermen had gekregen en dat hem was gevraagd om ze eens te bekijken. Hij heeft mij ook gezegd wie ze hem had bezorgd. Ik vond dat een zeer bijzondere vaststelling. Ik kan u melden dat het niet iemand was die deel had uitgemaakt van de ontwikkelcommissies en ook niet iemand van mijn kabinet. Ik merk dus dat het valideringsverslag en de eindtermen door sommigen wordt verspreid. Op zich vind ik dat geen probleem, maar u zult mij daarover geen enkel woord horen vertellen omdat ik eigenlijk het proces 100 procent wil respecteren.

Het verslag van de valideringscommissie ligt bij ons. Wij moeten daar nu als regering mee aan de slag. Daarna gaat het dossier naar het parlement. Ook daar is de procedure duidelijk bepaald. U zult ook alle kansen krijgen om uw commentaren te geven. Ik wil mij ook schikken. Als u zegt dat u volgende week toch graag een toelichting van de administratie wilt, is dat voor mij geen enkel probleem. U bent meester over de agenda. Maar ik zou wel graag hebben dat respect wordt betoond voor het enorme werk dat is geleverd door heel wat mensen.

Is kennis geëxpliciteerd? Collega Daniëls, wat mij betreft, is het decreet gerespecteerd. We zullen er ook op toezien dat het zo gebeurt, maar u zult er ook zeker uw licht over kunnen laten schijnen.

Het kaderdecreet rond onderwijsdoelen bepaalt ook dat bij de ontwikkeling van eindtermen leraren betrokken worden uit enerzijds de graad waarvoor er eindtermen gemaakt worden en anderzijds de aansluitende graden. In dit geval, omdat we eindtermen maken voor de eerste graad, dus leraren uit het basisonderwijs en mensen die in de tweede graad voor de klas staan. Procedureel wordt er gebruikgemaakt van zogenaamde funderende doelen die de coherentie en meer specifiek de verticale samenhang mee helpen bewaken. Dit is de stand van zaken vandaag.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Met zeventien competenties zullen er inderdaad veel vergaderingen en veel inzet zijn geweest. Dat wil ik niet onder stoelen of banken steken. Ik weet ook niet hoeveel keer waar en hoe of wat, omdat wij vanuit het parlement in dat proces uiteraard geen inzage hebben, maar ik wil absoluut de mensen bedanken die er veel tijd in hebben gestoken. Het is een open deur intrappen om te zeggen dat de eindtermen zo cruciaal zijn voor het onderwijs dat het natuurlijk tijd nodig heeft.

U zegt dat u nog geen definitieve eindtermen hebt, uiteraard niet, minister. U hebt natuurlijk wel het resultaat van de validerings- en ontwikkelcommissies. We zouden een lange filosofische discussie kunnen houden over wat definitief is. Ik denk dat er in het leven maar een iets definitief is en dan nog, afhankelijk van het geloof dat men heeft, is dat al of niet minder definitief. De eindtermen kunnen bij wijze van spreken iedere parlementaire vergadering worden gewijzigd. Tot daar voor definitief. U weet heel goed wat ik bedoelde, wat ook bleek uit de twinkeling in uw ogen toen u het antwoord kon geven dat u nog niet de definitieve had.

Wat ik mis in uw antwoord, en ik weet niet of de valideringscommissie dat heeft onderzocht, is in welke mate het aansluit bij het basisonderwijs en bij de tweede en de derde graad en omgekeerd. We weten nog niet welke eindtermen er voor het basisonderwijs en de tweede en de derde graad in de toekomst zullen zijn. We zitten een beetje op een raar moment.

Ik zie allerlei clusters enzovoort. Ik weet niet hoe dat correspondeert met een bekommernis die vanuit onze fractie sterk leeft, namelijk dat de leerkracht die die eindtermen moet geven, ook de juiste bekwaamheid, de vereiste bekwaamheden, heeft om dat te doen.

U hebt er terecht op gewezen dat dit parlement – en ik ben blij dat de collega's van de oppositie dit hebben gesteund – de volle bevoegdheid heeft over de eindtermen. We zijn dus ook naar vorm en inhoud verplicht om zeer nauwgezet te werken. Eventueel kunnen we straks in de besloten vergadering nog nagaan hoe we daar op een of andere manier aan kunnen werken.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Mijn grondhouding ten aanzien van de ontwikkelcommissies en de valideringscommissie is er een van respect en waardering en vertrouwen. Minister, voor de rest kijk ik met grote belangstelling uit om in september de voorlopige documenten te ontvangen die we dan met de nodige zorg zullen lezen.

Ik begrijp dat u weet wie intussen bepaalde documenten naar schoolbesturen of directies stuurt. Ik begrijp dat u daar niets over zegt in een openbare vergadering, maar het zal mij wel interesseren om dit in een besloten vergadering te mogen vernemen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega De Meyer, ik zal er niet verder op ingaan. Ik weet alleen dat ze in scholen zijn terechtgekomen. Ik vind het op zich ook geen probleem. We hebben ook aan de vaklerarenverenigingen gevraagd om mensen af te vaardigen naar de ontwikkelcommissies. Ze hebben dat gedaan. Ik ben zelf vragende partij geweest dat de leraren die in de commissies zitten, zouden terugkoppelen naar de vaklerarenverenigingen. Als het gaat over Nederlands, over Engels of over Frans, is het teruggekoppeld naar die groepen. Ook dat vind ik geen probleem omdat de expertise om eindtermen te maken – laat me toe om het nog eens te zeggen –, ook wel op die niveaus zit. Wie ben ik als 51-jarige advocaat en minister om zelf een eindterm te schrijven die over wiskunde gaat of over fysica? Sorry, dat is niet mijn competentie. De competenties zitten voor mij bij hen die ze ontwikkelen.

Ik ben de valideringscommissie een keer gaan bezoeken. Die commissie moet zorgen dat de eindtermen consistent, helder en transparant zijn. Het is aan ons, of aan u, om na te gaan of het wel zo is en of ze voldoen. Ik voel mij op dit ogenblik ook niet gewapend om zelf zaken beginnen te schrijven. Ik ga ervan uit dat die expertise er is en dat men op veel mensen een beroep doet om die expertise te importeren. Ik vind dat een goede zaak. Als men mij vraagt of ik dit oké vind, wel, ik heb er geen probleem mee. Nu in de regering en straks in het parlement zal het werk ook moeten gebeuren.

Wat clustervorming betreft, dacht ik dat ik de vorige keer al had geantwoord. U weet dat er ook bekwaamheidsbewijzen zijn, dat ze ook vakgebonden blijven, maar dat we in het decreet hebben gezet dat de eindtermen die worden gemaakt, niet worden gekoppeld aan een vak. Dat moet nog gebeuren. Wij proberen dit decreet op een zo goed mogelijke wijze uit te voeren.

U hebt gelijk wat het basisonderwijs en het secundair onderwijs betreft, maar we moesten natuurlijk ergens starten. U was het er allemaal mee eens dat we zouden starten met de eindtermen van de eerste graad. Volgens het regeerakkoord moesten we niet opnieuw het warme water uitvinden. Eigenlijk was het de bedoeling om te zorgen dat de eindtermen werden verminderd en dat ze iets helderder werden. Wij hebben er een iets uitgebreidere oefening van gemaakt, maar je moet ergens starten. Omdat de modernisering van het secundair onderwijs van start gaat, hebben we een unieke opportuniteit om de twee hand in hand te laten gaan. Vandaar dat we zijn gestart met de eerste graad maar er waren, zoals ik heb gezegd, leraren uit het basisonderwijs en de tweede graad bij op het moment dat ze werden ontwikkeld.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, wat de verspreiding van de definitief voorlopige of de voorlopige definitieve voorbereidende documenten van de eindtermen betreft: ik kom veel mensen tegen die ze hebben, hetzij langs vakverenigingen, hetzij langs begeleiders, hetzij langs professoren die een aftoetsing hebben gedaan. Het gaat er natuurlijk over welk statuut men geeft aan die eindtermen. Dit zijn de definitief opgeleverde door de valideringscommissie maar nog niet definitief goedgekeurde door het parlement. Dat sterretje zou erbij moeten staan voor mensen die ze rondsturen, verenigingen die ze rondsturen, koepels die ze rondsturen, begeleiders die ze rondsturen. Gelukkig, de dingen die ik al heb zien verschijnen, zijn eenzelfde versie. Dat is ook al een voordeel. Ze halen er ook niet altijd af vanwaar het komt, wat ook handig is om te zien, hoe de mailadressen eindigen en beginnen.

Wat nog een belangrijk gegeven is, is de modernisering die ingaat op 1 september 2019. Het proces moet nog worden doorlopen. Dat wil zeggen drie keer regering, de Vlaamse Onderwijsraad, de Raad van State, het sectorcomité, de commissie in het parlement, dan in de plenaire vergadering van het parlement. Het zal nog even zijn tijd nemen. Het parlement heeft inderdaad de volle

bevoegdheid. We moeten goed de vinger aan de pols houden zodat de scholen en de leerkrachten voldoende tijd hebben om leerplannen, handboeken enzovoort te kunnen ontwikkelen om goed te kunnen starten met de nieuwe eindtermen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het overleg met de federale overheid met betrekking tot de hbo5-opleiding Verpleegkunde – 2278 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Caroline Gennez

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, over de toekomst van de hbo5-opleiding Verpleegkunde hebben we in de commissie al meerdere vragen gesteld en van gedachten gewisseld. Er is een kamerbrede consensus dat we in Vlaanderen nood hebben aan een apart profiel van verpleegkundigen op niveau 5 van de leerladder (hbo5) naast het niveau 4 van de zorgkundige en het niveau 6 van de bachelor verpleegkunde. Ik wil nog even wijzen op het belang hiervan, zelf komende uit een school personenverzorging en zelf kijkend naar het veld. Er zijn taken en jobs genoeg om iedereen in zijn kunnen en kennen, van niveau 4, niveau 5 en niveau 6, aan de slag te laten. Meer zelfs, als we het aantal afgestudeerden in een van die niveaus zouden verlagen, dan zijn er problemen in ouderenzorg, in gezondheidszorg, in pediatrie, in familiehelp enzovoort. Het lijkt mij geen wijs idee. Dat we ervoor moeten zorgen dat al die profielen de juiste competenties hebben zodat ze weten wat ze wel kunnen, maar minstens even belangrijk, dat ze ook weten wat ze niet kunnen, daar ben ik het absoluut mee eens.

Iets wat we soms ook vergeten in onze drift over al die niveaus, is Europa. Europa, dat gaat over Europese mobiliteit. Ik ben daar niet tegen en als fractie zijn we er zelfs voor, maar we moeten ook realistisch zijn en onze eigen arbeidsmarkt en noden op het vlak van zorg maximaal afdekken.

Minister, tijdens de commissievergadering van 9 november 2017 gaf u onder meer het volgende mee: De contacten met minister De Block over dit thema zijn veelvuldig. Het standpunt van de Vlaamse Regering is trouwens gebaseerd op zaken die expliciet aan bod zijn gekomen tijdens de Interministeriële Conferentie Volksgezondheid: een juridische analyse van de diensten van de federale minister die de principiële mogelijkheid bevestigt om in meer dan één soort verpleegkundige te voorzien in de federale wetgeving, en het antwoord van de bevoegde eurocommissaris op vragen die tijdens de interministeriële conferentie zijn geformuleerd en aan de Europese Commissie zijn gesteld. In dat antwoord kwam ook de expliciete bevestiging dat een lidstaat de mogelijkheid heeft om naast de Europees gereguleerde verantwoordelijk algemeen ziekenverpleger ook nog andere verpleegkundigen in te zetten in de zorgsector."

Tijdens de commissievergadering van 26 april jongstleden gaf u onder meer mee: "De federale wet voorziet op dit ogenblik evenwel nog steeds in één enkel profiel voor verpleegkundigen, waar beide opleidingen aan moeten voldoen. Wij hebben in onze nota gepleit voor een eigenstandig profiel voor beide, zodat de differentiatie en complementariteit die er bestaat – in het onderwijs en op de werkvloer is er een verschil in taken door bachelors of door hbo5-verpleegkundigen – ook in de wetgeving wordt overgenomen. We hebben minister De Block daarvan in kennis gesteld, maar tot nu is een dergelijke wijziging niet opgenomen in de hervorming van het zogenaamde koninklijk besluit nummer 78, een zeer grote werf."

Collega's, ik wil er toch op wijzen dat de inschrijvingen in hbo5 bezig zijn. De mensen die geïnformeerd zijn, vragen wat er nu mee gaat gebeuren. Ziekenhuizen vragen zich af hoe ze de aanwervingen gaan doen. De scholen secundair onderwijs die zorgkundigen opleiden – zowel de zesdejaars bso maar ook de zevendejaars thuis- en bejaardenzorg, kinderzorg, animator enzovoort – keken ook naar deze ontwikkelingen.

Minister, wat is de stand van zaken betreffende het overleg met de federale minister van Volksgezondheid en de aanpassing van het KB 78?

Welke reden of redenen geeft de federale minister als knelpunt of knelpunten aan?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, sinds de vorige vragen die ik beantwoordde in deze commissie, is er nog geen nieuwe situatie in het dossier over de hbo5-opleiding Verpleegkunde. Het Vlaamse standpunt blijft dat in een eigenstandig profiel voor de hbo5-verpleegkundige in de federale wetgeving zou moeten worden voorzien, zodat de differentiatie die bestaat in de opleidingen hbo5 en bachelor, ook weerspiegeld zou worden in de gezondheidszorgberoepen.

Tot vandaag heeft de federale minister deze vraag echter nog niet meegenomen in de hervorming van KB 78. Waarom dat zo is, moet u eigenlijk aan haar vragen. In haar antwoorden op onze brieven, en ook ten aanzien van de Vlaamse Onderwijsraad, geeft zij enkel aan dat ze niet de intentie heeft om tussen de zorgkundige en de verpleegkundige in een 'intermediair beroep' te voorzien. Het Vlaamse standpunt heeft echter niets te maken met een intermediair beroep, wat eigenlijk iets heel anders is.

Collega Daniëls, u hebt zeer correct onze argumentatie tegenover minister De Block weergegeven. Wij vragen enkel om het federale beroep van verpleegkundige uit te splitsen in de twee beroepen zoals die vandaag, tot ieders tevredenheid, in Vlaanderen bestaan: een hbo5- en een bachelorprofiel. De federale raad vraagt daarentegen om het beroep van verpleegkundige enkel nog te behouden voor de bachelors, en van de hbo5-gediplomeerden 'zorgassistenten' te maken.

Collega's, ik ben het daar helemaal niet mee eens, laat dat duidelijk zijn. Het is ook niet het Vlaamse standpunt. Wij willen dat de zorgkundigen behouden blijven, op niveau 4, en wij willen dat de hbo5-opleiding een verpleegkundeopleiding blijft, op niveau 5, maar dan wel complementair aan de bacheloropleiding, op niveau 6.

We gaan dus akkoord als minister De Block aan de federale raad laat weten dat ze geen 'zorgassistent' in het leven zal roepen als bijkomend echelon tussen de zorgkundige en de verpleegkundige. Ik heb daar totaal geen probleem meer want dat is niet onze vraag. Maar we blijven wel aandringen dat binnen het brede beroep van verpleegkundige de differentiatie die er is aan de kant van de opleiding, kan worden doorgetrokken. Zolang de federale wetgeving niet verandert, blijft de situatie wat ze is, ook voor het onderwijs. In de sector bestaat daar soms ongerustheid over, maar dat is niet nodig. Daarom heb ik samen met collega Vandeuren een brief gestuurd naar de twintig scholen die de hbo5-opleiding Verpleegkunde aanbieden. Daarin maken we duidelijk dat er voor de huidige opleiding en de diploma's die daaruit voortvloeien, niets is gewijzigd. Het traject om tot aanpassingen te komen, vergt overleg, maar zolang dat overleg loopt, blijft de bestaande situatie gelden en zijn er twee verschillende opleidingen, hbo5 en bachelor, die allebei leiden tot het ene federale beroep van verpleegkundige.

Ik heb ook uitgebreid contact gehad met de Franstalige en Duitstalige minister van Onderwijs. Wij zijn een gezamenlijk standpunt aan het uitwerken. Men heeft

in Wallonië een stageperiode van een paar maanden extra toegevoegd aan de hbo5-opleiding. Het is een tijdelijke situatie. Zij blijven met hetzelfde probleem zitten als in Vlaanderen en ook zij willen de beide niveaus absoluut behouden, hbo5 en bachelor.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik dank u voor het antwoord. Ik dank u ook om onze visie te delen en kracht bij te zetten.

Als er zulke dingen gebeuren, vraag ik me altijd af hoe dat komt. Waarom wil men dat niet? Ik vind het moeilijk om het te begrijpen. Er is een uitdaging met verpleegkundigen hbo5 en nu plots gaat men zorgkundige niveau 4 problematiseren.

Collega's, ik geef u even de cijfers mee. Er zijn 1729 opleidingen zorgkundige en er zijn 4436 vacatures zorgkundige. Bij de knelpuntberoepen staat zorgkundige op nummer één. Er zijn historisch lage werkloosheidscijfers voor zorgkundige. Mijn oproep aan iedereen die met dit dossier bezig is, is: laat ons alstublieft eindelijk die leerzorgladder maken. Misschien kun je bij zorgkundige een negatieve lijst voor handelingen maken en zeggen wat ze niet mogen doen. Dat is duidelijk voor die profielen. Voor hbo5 kan dit ook. Zo maken we tenminste duidelijk wie wat kan en wie wat niet mag doen.

Ze werken in team, wat ook vaak wordt vergeten. Ik vind dat die profielen te veel eigenstandig worden bekeken. Mensen werken in team. Zowel in het belang van de opleidingen als in het belang van de zorgsector, is het cruciaal dat we ervoor zorgen dat het er zo snel mogelijk komt. We moeten druk uitoefenen op alle fronten in het belang van de kwaliteit, weliswaar met een realistische kijk op het veld en op het leerlingenprofiel dat instroomt in die taken. Ik denk dat het mogelijk moet zijn om zorgkundige, zorgassistent, verpleegassistent, verpleegkundige hbo5 en een bachelor niveau zes in die sector te kunnen realiseren door op te sommen wie welke taken wel kan doen en wie welke taken niet mag doen.

Minister, ik ben wat verbaasd dat het overleg – ofwel heb ik het fout begrepen – wat is stilgevalen, want dan geraken we natuurlijk niet vooruit.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Minister, u hebt niet alleen perfect geformuleerd wat onze fractie over dit thema denkt, maar u hebt ook geformuleerd wat Vlaanderen breedgedragen over dit thema denkt. Ik denk dan aan de ziekenhuizen, aan de rusthuizen, aan de scholen. Natuurlijk, de oplossing van dit probleem zit bij minister De Block, en ik vermoed dat bepaalde collega's van ons iets dichter bij haar staan om hun overtuigingskracht in dit dossier nog even te gebruiken.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, het overleg is helemaal niet stilgevalen. Collega Vandeurzen heeft het maandag op de agenda van de interministeriële conferentie gezet samen met minister De Block. We botsen op dit ogenblik op een muur. Ik heb het gevoel dat zij volledig het standpunt van de Algemene Unie van Verpleegkundigen van België steunt. Dit is een ramp voor onze ziekenhuizen. De hele sector vraagt dat de situatie van vandaag, waarbij er twee profielen zijn, hbo5 en bachelor, zou kunnen blijven bestaan. Het is echt van belang dat de partijen op het federale niveau daarover tot een oplossing komen.

De helft van de verpleegkundigen die vandaag afstuderen, zijn hbo5. Zij doen goed werk, maar hebben een ander profiel dan de bachelors. Wij hebben er teamverpleegkundigen van gemaakt. Ze stellen bepaalde handelingen wel en

bepaalde niet, maar we moeten wel de leerladder volledig kunnen behouden. Vandaar onze uitdrukkelijke vraag om dit te behouden.

Het is dus helemaal niet zo dat het overleg stilvalt, maar wij zijn nog niet tot een oplossing gekomen. In Vlaanderen bestaat er een kamerbrede consensus over hoe we het dossier in de toekomst moeten oplossen, maar op dit ogenblik is die consensus er niet op het federale niveau.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Volgens onze fractie gaat kwaliteit van zorg en leezorg-niveau met mensen die opgeleid zijn op niveau 4, 5 en 6, hand in hand. Hand in hand, omdat we denken dat we via KB 78 duidelijk kunnen aangeven wie wat kan en van wie we verwachten dat hij dat kan. Er zijn takendiensten in de verzorging, in kindercare, in thuis- en bejaardencare. We kunnen diezelfde lijst maken in hbo5 en we kunnen diezelfde lijst te maken in hbo6, zodat een aantal zaken die uit een studie zijn gekomen van handelingen door mensen die er eigenlijk niet toe bekwaam zijn, kunnen worden ondervangen.

Er moeten overgangsbepalingen kunnen worden gemaakt. We doen altijd alsof iemand die afgestudeerd is, dat voor de rest van zijn dagen moet doen. Neen, we moeten ook aan vervolgttrajecten kunnen werken zodat mensen nog bijkomende taken zouden moeten mogen doen als ze met bijkomende opleidingen die zaken verwerven.

Ik vind het jammer dat zorgkundigen die zeer goed werk leveren maar soms door een gebrek aan verpleegkundigen taken doen die ze niet mogen doen en dat diezelfde Unie van Verpleegkundigen... Die vacatures zijn er. Ik snap niet waarom dat beroep zo moet worden beschermd. 673 vacatures voor verpleegkundigen in de woonzorgcentra: we hebben ze niet. Ik begrijp nog altijd niet wat de achtergrond daarvan is.

Ik zou de oproep willen doen om vanuit Vlaanderen een krachtig signaal te geven: én de Zorgladder, én kwaliteit, én duidelijk afgebakende taken die men wel kan doen en niet mag doen, per niveau, en dit dan omzetten in ons onderwijs. Dat is het ideale scenario.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Paul Cordy aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het advies van de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) over studentenparticipatie in het hoger onderwijs – 2300 (2017-2018)

VRAAG OM UITLEG van Tine Soens aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het advies van de Vlor (Vlaamse Onderwijsraad) over het versterken van studentenparticipatie door de Vlaamse instellingen voor hoger onderwijs – 2316 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Caroline Gennez

De voorzitter: De heer Cordy heeft het woord.

– *Koen Daniëls treedt als voorzitter op.*

Paul Cordy (N-VA): We hebben het hier al een paar keer gehad over studentenparticipatie. Zo hebben we ook de hoorzitting gehad en op vraag van de

minister is er recent ook een Vlor-advies (Vlaamse Onderwijsraad) daaromtrent geweest. Die vraag was trouwens het resultaat van het overleg dat de minister heeft gehad met de studentenvertegenwoordigers.

In dat advies worden een aantal aanbevelingen gedaan. Die gaan onder meer over het decretaal verankeren van een beleidskader, het voorzien in een afdwingbaar en automatisch statuut van studentenvertegenwoordiger, de decretale opgenomen faciliteiten effectief inzetten bij onder meer stages, verankering van het budget, ondersteuning door het inzetten van personeel maar evengoed door het verlenen van vrijstellingen en de nodige logistiek, het aanbieden van vorming enzovoort. Andere aanbevelingen zijn studentenparticipatie mee opnemen in de criteria voor de instellingsreview en voorzien in de nodige communicatie om studentenvertegenwoordiging meer 'in the picture' te zetten en studenten er warm voor te maken.

Minister, lost het advies de verwachtingen van uw adviesvraag in? Welke van de aanbevelingen acht u uitvoerbaar? Welke aanbevelingen zult u implementeren? Welke aanbevelingen acht u niet uitvoerbaar?

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Tine Soens (sp.a): Minister, de heer Cordy heeft al een schets gegeven van de aanbevelingen in het nieuwe Vlor-advies. Ik zal niet alles herhalen, maar ik heb nog enkele vragen.

Het advies suggereert enkele decretale aanpassingen om het beleid en de visie van de instellingen meer en beter te concretiseren met maximale garanties voor studentenbetrokkenheid. Men wil deze gerealiseerd zien in het volgende Onderwijsdecreet. Over welke aanpassingen zou het concreet gaan? Bent u bereid hieraan tegemoet te komen?

Het advies vraagt dat binnen het verplichte participatiereglement steeds expliciet wordt vermeld waar of bij wie studenten terechtkunnen als de instelling haar decretale verplichtingen niet nakomt inzake studentenparticipatie. Eigenlijk behoort dit tot de bevoegdheid van de regeringscommissaris. Hoe zult u garanderen dat de instellingen dit zeker opnemen in het participatiereglement? Denkt u aan manieren om de regeringscommissaris actiever te betrekken bij studentenparticipatie?

Het advies wil het statuut van studentenvertegenwoordiger meer afdwingbaar maken, en dat ook automatisch toegekend zien bij het opnemen van specifieke mandaten. Hoe zult u dit realiseren?

De Vlor vraagt ook heel expliciet om werk te maken van een brochure over studentenparticipatie waarin aan studentenraden wordt uiteengezet welke instrumenten zij tot hun beschikking hebben. Zult u hier werk van maken?

Welke initiatieven wenst u nog te ondernemen om zo goed mogelijk gevolg te geven aan het advies?

Kan er uit de 'good practices' uit de buurlanden met betrekking tot studentenparticipatie geleerd worden? Zo ja, waaraan denkt u dan?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Het Vlor-advies van 12 juni 2018 is er gekomen op mijn vraag nadat ik alle studentenraden had uitgenodigd en gesproken op mijn kabinet na het vorige Vlor-advies van 9 mei 2017. We hebben toen gediscussieerd of we het al dan niet nog eens via de Vlor zouden doen.

Tijdens dat overleg kwam het belang naar voren van structurele verankering van een visie en een beleid omtrent studentenparticipatie in het instellingsbeleid. Ik heb de studenten toen gevraagd of ze tot enkele zeer concrete aanbevelingen konden komen om studentenparticipatie een nog stevigere plaats te geven in het instellingsbeleid. Het was ook mijn uitdrukkelijke wens dat de studentenraden van alle instellingen, ongeacht of zij aangesloten zijn bij de Vlaamse Vereniging van Studenten (VVS), zich vertegenwoordigd voelen in de groep die hierover aan de slag ging en het resultaat ervan expliciet onderschreven. Ik heb begrepen dat effectief een dergelijk traject is doorlopen en ik zie dat het Vlor-advies inderdaad concrete voorstellen doet.

Het Vlor-advies is zo'n drie weken oud. Mijn administratie heeft nog niet de kans gehad om alle voorstellen te checken op hun uitvoerbaarheid. Op het eerste gezicht vind ik de vragen van de Vlor redelijk. Sommige betreffen toevoegingen of verduidelijkingen in de regelgeving, andere betreffen zaken die de instellingen zelf het best kunnen regelen in nauw overleg met hun studenten. Dat is ook logisch: het stimuleren van studentenparticipatie is niet enkel een zaak van regels, maar vooral een zaak van goede werking van de instellingen.

Op basis van het advies werkt mijn administratie momenteel voor de zaken die decretale aanpassingen behoeven, fiches uit met voorstellen voor Onderwijs-decreet (OD) XXIX. Dat zal na het zomerreces voor een eerste principiële goedkeuring naar de ministerraad kunnen gaan. Aangezien het om decretale materie gaat, zal dit parlement daar dan uiteindelijk over beslissen.

Ik zal vandaag niet ingaan op alle individuele punten uit het advies omdat we alles aan het verwerken zijn in mogelijkheden om ODXIX te stofferen. Ik vind ook dat mijn administratie haar werk goed moet kunnen doen met betrekking tot de uitvoerbaarheid en haalbaarheid van een aantal voorstellen.

De specifieke vraag om een brochure op te stellen, zal ik bekijken. Ik zal dit het best in nauw overleg met de Vlor en de VVS doen om te vermijden dat de overheid zelf materiaal maakt dat ook zij ontwikkelen met de subsidies die ze krijgen. Ik wil vooral geen dubbel werk doen.

Ik heb dit advies gevraagd om duidelijkheid te krijgen over de maatregelen die studenten heel concreet willen om de participatie nog te versterken. Die vraag kwam voort uit verschillende gesprekken met hen, waarin ook gebleken is dat allerlei bijkomende ideeën niet altijd door alle studenten en studentenraden gedragen worden. Ik hoed me dus om in hun plaats nog bijkomende initiatieven op te zetten. Ik heb tijdens de vergadering op mijn kabinet gemerkt hoe delicaat alles ligt. De een wil grote autonomie en de andere grote centrale sturing. Ze moeten vooral onderling tot consensus proberen te komen.

Ik ga er ook van uit dat de input die de studenten en de Vlor geven, gebaseerd is op kennis van zaken en niet alleen van de Vlaamse invulling van studentenparticipatie. Onder andere tijdens de Bolognaconferentie in Parijs heb ik gezien dat onze Vlaamse studenten uitstekend netwerken omdat er een geëngageerde vertegenwoordigster van de VVS als lid van onze delegatie mee was. Dat was voor mij zeer aangenaam om vast te stellen.

Paul Cordy (N-VA): Minister, ik dank u voor het voorlopige antwoord. We zullen zien hoe het verder verloopt.

Als men studentenvertegenwoordiging wil stimuleren, dan zit de sleutel bij de instellingen, met name de manier waarop zij daar ernstig mee omgaan, studenten horen en hun het gevoel geven dat ze worden gehoord en dat ze kunnen participeren. Dat is niet altijd hetzelfde als gelijk krijgen, maar goed.

Als je het geheel overloopt, merk je dat er inderdaad een aantal heel redelijke dingen in staan. Er zijn ook een aantal punten waar ik eerder de wenkbrauwen bij frons, zoals het verlenen van vrijstellingen. Je kunt participatie niet zomaar als een deel van een opleiding zien. Ook bij de ondersteuning die worden gevraagd, kun je een aantal vraagtekens plaatsen. Als men in die richting zou gaan, moet toch zeer goed worden uitgewerkt wat we bedoelen en willen en wat effectief de noden zijn van de verschillende instellingen. Per instelling is daaromtrent ook een zekere cultuur.

Ik kijk in ieder geval met heel veel belangstelling uit naar het verdere werk. Als parlement zullen we onze taak daarin vervullen.

Tine Soens (sp.a): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik kijk ook uit naar OD XXIX. Ik ben benieuwd welke maatregelen daarin zullen worden opgenomen.

In verband met die brochure wordt bekeken of dit kan gebeuren en of er geen dubbel werk gebeurt. Kunt u daar een timing op kleven?

Ik heb helaas geen antwoord gekregen op de 'good practices' uit de buurlanden met betrekking tot studentenparticipatie. Kijkt de administratie naar goede initiatieven in de buurlanden? Ik weet dat die niet zomaar kopieerbaar zijn naar Vlaanderen, maar misschien is het niet slecht om daar wat meer onderzoek naar te doen en om te kijken of er effectief dingen tussen zitten die ook in Vlaanderen misschien zouden kunnen helpen om de studentenparticipatie te verbeteren.

We hebben hier een paar maanden geleden een hoorzitting gehad in verband met het vorige advies van de Vlor. Daar kwamen twee dingen naar voren. Ten eerste, in een aantal instellingen werken ze met een participatiecoach. Ik weet dat niet alle studentenraden daar achter staan. Wordt bekeken in hoeverre de overheid kan aanmoedigen om meer met participatiecoaches te werken?

Ten tweede blijft er nog een probleem over waarover helaas weinig wordt gezegd, namelijk diversiteit in de studentenparticipatie. We zien dat bepaalde groepen van jongeren, zoals personen met een migratie-achtergrond of met een handicap, weinig te vinden zijn in de studentenraden. Het zou goed zijn mochten we ook daar aandacht voor hebben en een aantal initiatieven nemen om dat te verbeteren.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Ann Brusseel (Open Vld): Voorzitter, over dit onderwerp wil ik ook nog een aantal bedenkingen meegeven. Alles wat ik te zeggen heb, zal ik zeggen terwijl de micro op staat. Zoals u weet, was er vorig jaar een klein incident met heel wat misverstanden. Er zijn mij dan woorden in de mond gelegd. Om niet opnieuw dat soort ongerustheid teweeg te brengen onder de studenten, zal ik zedig zwijgen eens de micro uit staat.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel, stellen we nu vast dat u gematigd aan het worden bent?

Ann Brusseel (Open Vld): U hebt mijn bemerkingen nog niet gehoord! *(Opmerkingen)*

We hebben inderdaad een zeer interessante hoorzitting gehad, mevrouw Soens, waarin een aantal problemen naar voren zijn gekomen. Ik heb toen een aantal vragen gesteld. Omdat er op die vragen geen antwoorden kwamen, heb ik ook – om zeker te zijn dat we over alle juiste informatie beschikken om de discussie grondig te voeren – een schriftelijke vraag gesteld aan de minister. Om daar niet in extenso op te moeten ingaan, verwijs ik daarvoor naar vraag nummer 353. Ik

heb daarin al mijn vragen herhaald, zoals over de participatiecoach, het aantal vergaderingen waaraan ze moeten deelnemen, de tegemoetkomingen van de instellingen en hoe men omgaat met klachten. Het departement beschikt ook niet over die gegevens.

Ik had wel verwacht dat de studenten die gegevens in kaart zouden hebben gebracht, aangezien ze klagen over een teveel aan vergaderingen. Ik verwacht dan dat dit in kaart is gebracht. Hoe kun je anders vaststellen dat het er te veel zijn? Ik trek niet in twijfel dat het er te veel zijn, maar om een duidelijk zicht te hebben op het probleem en om voor een oplossing te kunnen zorgen, moeten we de verschillen zien.

Er is mij informeel dan wel heel wat gemeld. Er blijkt toch een groot verschil te zijn tussen de klachten van de studenten van de universiteiten en de hogescholen. We moeten daar toch eens grondig naar kijken.

Een aantal klachten zijn erg belangrijk. De studenten van Erasmus kunnen op hun beide oren slapen want ik zal daar werk van maken, maar dat kan natuurlijk ook nog aan andere hogescholen gebeuren. Het gaat onder andere over een hoge werklast en het moeilijk combineren met bepaalde taken. De studenten van de hogescholen zijn er maar gedurende een beperkte tijd. Ze studeren gemiddeld korter dan universiteitsstudenten.

Maar ik zie in het advies van de Vlor dat men ingaat op andere problematieken. Een aantal suggesties van de Vlor pakken niet noodzakelijk het probleem aan dat zich stelt, bijvoorbeeld een teveel aan organen waarin ze zitten. Ik geef een voorbeeld. De studenten hebben me verteld dat ze zelf die organen kiezen. In bepaalde instellingen drukken ze zelf de wens uit om precies in al die organen te zetelen. Dan kom je natuurlijk op een moment tot de vaststelling dat het veel is. Feit is – ik heb dat al laten weten aan mijn vrienden aan de VUB – dat het eigenlijk voor het personeel ook veel vergaderingen zijn. Voor de meeste ZAP'ers (zelfstandig academisch personeel) is het ook al heel erg veel. Die durven daar misschien niet openlijk over te klagen. Eigenlijk moeten we ons die bedenking maken.

Om af te sluiten, wil ik ter attentie van de Vlor nog zeggen dat men pleit voor een ombudsdienst en dergelijke meer. In uw antwoord staat dat de regerings-commissarissen die daarvoor bevoegd zijn, geen klachten hebben gekregen. Ik vind het dan ook niet heel erg fair van de studenten om de decreetgever onder druk te zetten om van alles aan te passen en toe te voegen, terwijl ze nooit hebben geklaagd zoals het hoort, zijnde formeel, over zaken die formeel fout zouden zijn. Dan moeten ze dat wel doen.

Men vraagt ook een liaison. Wat ik zie in hoger onderwijs, zowel aan de hogescholen als aan de universiteiten, is dat er veel budget gaat naar personeel dat noch onderzoek doet, noch doceert. Dat is een gigantische kost. Dat is een loon-massa voor overhead die niet betrokken is bij onderwijs. Gezien de financiering, de lage financiering, de uiterst lage financiering van de hogescholen, is dat een enorm zware kost. De Vlor staat er blijkbaar niet bij stil dat we nog eens lonen moeten geven aan hogescholen voor functies die niets met onderwijs te maken hebben. Dat is mijns inziens geen goede zaak.

De voorzitter: Dames en heren, dit was een historisch moment, namelijk de laatste woorden in de commissie van mevrouw Brusseel. (*Applaus*)

Volgende keer zullen het allicht citaten zijn uit een opiniestuk van u die hier te berde worden gebracht.

Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mevrouw Brusseel, ik stel vast dat u in uw laatste tussenkomst naadloos de overgang maakt naar uw nieuwe functie. Niet iedereen kan dit op deze manier doen. Het is een mooie manier om een parlementaire carrière af te sluiten. Ook van mijnentwege bedankt voor uw steeds gepeperde tussenkomsten. Behoudens een kleine periode van stoornis vind ik dat we een uitstekende verstandhouding hebben gehad.

Mijnheer Cordy, het is niet mijn intentie om die vrijstellingen decretaal te verankeren, maar ik heb er geen probleem mee dat instellingen dat zelf overwegen. Ik heb ook gevoeld toen ik de studenten sprak dat men ongelooflijk verdeeld is over de decretale vrijstellingen. Het is de autonomie van de instellingen om dit samen met de studenten te bekijken.

Mevrouw Soens, zo'n brochure is er best in het voorjaar als de studentenraden opnieuw verkozen worden. We overwegen nu met de administratie wat er wel en wat er niet kan. We bekijken ook wat er in OD XXIX kan komen. Dat voorstel voor een brochure moet ik ook terugkoppelen naar de studentenraden. Het zal dus in het najaar zijn als je iets gedrukt wilt krijgen tegen het voorjaar. We zullen het dan zien.

'Good practices' uit het buitenland zijn interessant, maar onze administratie is natuurlijk geen studiedienst. Eigenlijk heeft de VVS daar een veel beter zicht op dan wij. Ik vind het ook hun taak om dat te bekijken.

Inzake de studentencoaches wil ik de lijn houden dat ik dat als decreetgever niet doe, maar dat instellingen zelf moeten kunnen beslissen in overleg met de studenten hoe ze hen het beste ondersteunen. Ook hier merk ik grote verschillen in vragen. Ik vind dat ook een goede zaak, want het moet geen eenheidsworst zijn. Het decreet laat ook alle ruimte.

We zien ook dat de VVS vorig jaar actief heeft gewerkt op het vlak van meer diversiteit in de vertegenwoordiging. Ze erkennen ook zelf dat dit een probleem is, maar ik zal geen quota opleggen. Ik vind het de plicht van studentenvertegenwoordigers om daarin te investeren.

Mevrouw Brusseel, wat betreft het aantal vergaderingen, heeft de VVS een heel goed onderzoeksrapport 'Studenteninspraak onbeperkt' gemaakt. Dat is beschikbaar op hun website.

Ik deel wel de analyse over 'vergaderitis'. Dit is een probleem van de samenleving. Iedereen heeft last van 'vergaderitis' en we moeten daar samen aan durven werken. Ik probeer dat ook binnen mijn eigen agenda. Soms ben ik op drie vergaderingen waar drie keer hetzelfde thema wordt besproken met enkel verschillen in het aantal mensen dat aanwezig is. Doe dat dan in een grote vergadering! Ik erken zeker dat ook personeelsleden die druk voelen, maar in plaats van er verslagen over te maken, moeten we er verdorie iets aan doen en proberen om het aantal te verminderen. De overhead hangt daar voor een stuk aan vast. Organisaties moeten zelf werken aan de vergadercultuur. Als het aantal vermindert wordt, dan zullen er positieve effecten te merken zijn in de organisatie.

Wordt dus vervolgd. Ik heb geprobeerd om al een aantal punctuele bemerkingen te maken.

De richtlijnen met betrekking tot de financiering van het hoger onderwijs en het personeel dat geen les geeft, neem ik mee in de verdere gesprekken.

Paul Cordy (N-VA): Ik ben zeker tevreden met het feit dat de minister verwijst naar de autonomie van de instellingen. De verschillen zijn inderdaad zeer groot. Dat is logisch. Participatie is ook een kwestie van cultuur, en die verschilt van

instelling tot instelling. We moeten inderdaad geen zaken opleggen of decretaal bepalen die in bepaalde instellingen niet gewenst zijn, niet aanslaan en niet werken. Ik denk dan aan zo'n participatiecoach. Als men dat echt noodzakelijk vindt, moet men er zelf voor zorgen. Dat is de eigen verantwoordelijkheid van de instelling. Persoonlijk sta ik daar nogal huiverachtig tegenover. Zeker in hogescholen waar studenten maar voor een beperkte tijd zitten, bestaat de kans om overvleugeld te worden door zo'n coach. Als studentenvertegenwoordiger zou ik daar zelf huiverachtig tegenover staan.

Er moet zeker gewerkt worden aan diversiteit. Als ik mijn eigen instelling bekijk, dan merk ik dat er bijzonder veel aandacht voor is. Ik hoop dat men dat op die manier kan rechtekken.

Wat is gezegd over de werkdruk door vergaderingen, klopt zeker. We moeten daar dringend eens een vergadering aan wijden. *(Gelach)*

'Good practices' uit het buitenland? Zeker. Tegelijkertijd zou ook de tegenovergestelde oefening kunnen gebeuren. In een aantal landen is de participatie absoluut bijzonder slecht. De 'bad practices' van hoe het daar verkeerd uitdraait, zouden evengoed kunnen worden meegenomen. Het is maar een suggestie.

Tine Soens (sp-a): Ik denk dat een participatiecoach wel kan werken. In de Arteveldehogeschool waar studenten ook voor een beperkte tijd studeren, werkt dit wel. Ze hebben bewust de keuze gemaakt om daarin te investeren. Dat zorgt er wel voor dat er andere zaken minder prioritair worden. De vraag is in hoeverre we hier vanuit de overheid meer in kunnen investeren.

Inzake diversiteit in studentenparticipatie pleiten we zeker niet voor quota, maar wel om er aandacht voor te hebben dat er ook in de studentenvertegenwoordiging een breed publiek wordt bespeeld. Het mag geen clubje van witte mannen zijn, maar ook daar moet diversiteit worden weerspiegeld.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Kathleen Krekels aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de resultaten van de STEM-monitor (Science, Technology, Engineering and Mathematics) voor het technisch en beroepssecundair onderwijs – 2310 (2017-2018)

VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de resultaten van de STEM-monitor (Science, Technology, Engineering and Mathematics), in het bijzonder voor het technisch en beroepssecundair onderwijs – 2320 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Koen Daniëls

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Minister, het STEM-actieplan van de Vlaamse Regering heeft als doel de instroom, doorstroom en uitstroom van scholieren te verhogen in exact-wetenschappelijke, wiskundige, ingenieurs- en technische richtingen, en ten gevolge daarvan de tewerkstelling van deze profielen in de respectieve sectoren te doen toenemen. Via de STEM-monitor wordt de voortgang van de instroom, doorstroom en uitstroom in de STEM-gerelateerde richtingen in het secundair en hoger onderwijs gemeten.

De cijfers van het schooljaar 2010-2011 vormen de nulmeting waarmee van jaar tot jaar wordt vergeleken welke evoluties zich voordoen op het vlak van STEM. Jaar na jaar stellen wij een positieve evolutie vast. Het aantal jongeren dat een STEM-opleiding volgt, blijft stijgen. Ook het aandeel meisjes blijft stijgen, hetzij minder ambitieus dan de vooropgestelde doelstellingen.

In het regeerakkoord staat dat we werk maken van de opwaardering van het beroeps- en technisch onderwijs. Het is zorgwekkend dat de positieve STEM-evolutie zich enkel doorzet in het aso-onderwijs en dat in het technisch en beroepsonderwijs STEM stagneert.

Welke conclusies trekt u uit de nieuwe gegevens van de STEM-monitor? Welke initiatieven wilt u nemen om het perceptieprobleem aan te pakken? Hoe wilt u werk maken van de opwaardering van het beroeps- en technisch onderwijs? Hoe zult u ervoor zorgen dat leerlingen en ouders beter vertrouwd geraken met het beroeps- en technisch onderwijs en de latere kansen op de arbeidsmarkt?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): 'STEM is hip, behalve in bso en tso', schreef De Standaard onlangs. Daarop kwam reactie van het provinciaal onderwijs dat enkele voorbeelden aanhaalde van innovatieve STEM-projecten in tso- en bso-opleidingen.

Reeds bij de start van het STEM-actieplan drukten verscheidene betrokkenen uit tso en bso de vrees uit dat een toename in de aso-STEM-richtingen misschien nadelig zou kunnen zijn voor de technische en beroepsopleidingen in het secundair onderwijs. Sommigen vreesden voor een afname van de leerlingenaantallen in de meer abstracte tso-richtingen, maar dat geldt alvast niet voor de tso-studierichting Industriële Wetenschappen die in de recente STEM-monitor zelfs een stijgend leerlingenaantal kent. Opmerkelijk is bovendien dat de opleidingen die in Vlaanderen als STEM geklasseerd worden, niet volledig identiek zijn met die in andere landen.

De terugval qua leerlingenaantallen zit vooral in de bso-studierichtingen die opleiden naar uitvoerende STEM-opleidingen. Ook de STEM-monitor geeft aan dat deze situatie opvolging behoeft.

Minister, welke mogelijkheden ziet u voor stimulansen specifiek naar de uitvoerende STEM-opleidingen en het nijverheidstechnisch onderwijs? Gelden de cijfers van de STEM-monitor over stijgend succes in STEM ook als men de internationale omschrijving van STEM hanteert? Moeten we hieruit eventueel conclusies trekken?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: De STEM-monitor geeft jaarlijks de cijfers van instroom, doorstroom en uitstroom van leerlingen en studenten in STEM-richtingen. Ik vind het zeer hoopgevend dat veel indicatoren op groen staan en de goede richting uitgaan. Drie van de vijf doelstellingen die het STEM-platform heeft vooropgesteld voor 2020, zijn nu al behaald. Meer dan een op drie studenten, namelijk 34,4 procent, start aan de universiteit in een STEM-richting en meer dan vier op tien hiervan zijn meisjes. Dat zijn heel hoopgevende evoluties. U weet dat de STEM-monitor kadert in het STEM-actieplan dat ik samen met minister Muyters probeer te initiëren.

Uiteraard is het spijtig dat tso en bso inzake STEM nog geen even hoge vlucht maken als het aso omdat we nood hebben aan alle STEM-profielen. Ik wil daar toch twee kanttekeningen bij maken. Ten opzichte van de nulmeting van 2010 blijft er zowel in tso als in bso bij de instroom in de tweede graad een positieve evolutie. We moeten dus met alle partners samen inspanningen leveren om

ervoor te zorgen dat dit de voorbode is van de gewenste kentering in de derde graad. Als je de instroom in de tweede graad niet hebt, kun je niet verwachten dat het plots beter wordt in de derde graad.

Er zijn binnen bso en tso tussen de studierichtingen zeer grote verschillen. Deze detailgegevens werden dit jaar voor het eerst opgenomen in de STEM-monitor. Het is heel belangrijk om dat te bekijken. Er zijn als het ware winnaars en verliezers.

Ik ben zeer tevreden dat de abstracte richtingen binnen tso, zoals industriële wetenschappen, tot de winnaars behoren. U weet dat er een grote vrees was dat de STEM-dynamiek in aso ervoor zou zorgen dat de industriële wetenschappen zouden leeglopen. Dat is niet het geval. De industriële wetenschappen worden beter. Er worden geen leerlingen weggekaapt door het aso.

De informatie over de belangrijke verschillen maakt het ook mogelijk om een meer gericht beleid te voeren, in dialoog met de sectororganisaties. Dat is de reden waarom we de moeite doen om zo in detail te gaan.

Hoe gaan we die aantrekkelijkheid nu verder aanpakken? STEM staat hoog en positief op de agenda van de ondernemersorganisaties, maar ook van de onderwijsverstrekkers met de pedagogische begeleidingsdiensten, de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor), de regionale technologische centra (RTC's), de Vlaamse Scholierenkoepel. STEM zit ook vervlochten in de vrije tijd, onder andere via de 106 Vlaamse STEM-Academies.

Maar we moeten extra inspanningen leveren. De uitrol van de modernisering secundair onderwijs, met de nieuwe geïntegreerde STEM-eindtermen, kan daar zeker een rol in spelen. Daarnaast is er ook de implementatie van het systeem van duaal leren. Uit het proefproject 'Schoolbank op de Werkplek' blijkt dat daar heel wat STEM aan bod komt. Sowieso heeft dat systeem van leren op school en op de werkvloer nog groeimarge om de maatschappelijke positionering van tso en vooral bso te verbeteren.

Wij leverden ook al inspanningen om technisch en beroepsgeoriënteerde scholen kansen te geven om te investeren in 'state of the art' infrastructuur. Ik verwijs daarvoor naar de 5 miljoen euro bijkomende werkingsmiddelen.

Omdat ik de volgens mij onterechte tendens al een aantal jaren vaststel, hebben we eind 2017 een ruime kwalitatieve bevraging gedaan bij tso en bso en bij een brede professionele kring rond tso en bso, het zogenaamde InnoVET-project. Op basis van die bevraging wil ik extra inzetten op de professionalisering en innovatie in het arbeidsmarktgerichte onderwijs. We willen de resultaten ook koppelen aan een stappenplan, afgestemd met alle betrokkenen. Vandaag maken we samen met de RTC's ook werk van specifieke bijscholingsinitiatieven voor tso- en bso-leerkrachten.

Een derde knelpunt is wat mij betreft de technologische uitrusting. In dat kader hebben we met de Vlaamse Regering een fiche ingediend bij het Overlegcomité om in fiscale stimuli te voorzien voor ondernemingen die technologische uitrusting schenken aan scholen of voor bedrijven die samen met scholen willen investeren in de technologische uitrusting. Het is bijzonder spijtig als je zelf gestudeerd hebt in een technische of een beroepsrichting, en je komt twintig jaar later weer in die school en het is nog altijd hetzelfde materiaal dat gebruikt wordt. We moeten daar dus echt innovatie binnenbrengen, vandaar onze voorstellen.

Onze indeling van STEM-studierichtingen is gebaseerd op het advies van de Vlaamse Raad voor Wetenschap en Innovatie (VRWI) en is ook afgestemd met VDAB. In de STEM-monitor hebben we ook een internationale vergelijking betreffende de initiële inschrijvingen in het hoger onderwijs, op basis van de

OESO-definitie van 'Education at a Glance'. In die publicatie vindt u de gegevens enkel voor het meest recente jaar waarvoor we een internationale vergelijking konden maken. In het academiejaar 2014-2015 kiest in Vlaanderen een op de vijf jongeren voor een STEM-opleiding, volgens de heel smalle OESO-definitie. Als we die internationale cijfers erbij nemen voor vorige academiejaren, zien we ook hier een stijging van de inschrijvingen. Dat is dus een heel goede zaak.

Op die basis kunnen we besluiten dat de vooruitgang die we boeken in STEM, zich zowel bevindt bij de opleidingen die internationaal als STEM worden bestempeld, als bij de opleidingen die we in Vlaanderen als STEM bestempelen.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Bedankt, minister. De bezorgdheid die wij hebben rond het beroeps- en technisch onderwijs, bestaat al een tijdje, vandaar dat we een beetje teleurgesteld waren in die tendens. We zijn natuurlijk wel blij dat het aso de STEM-profielen aantrekt. Ik weet niet of u het nog weet, maar tijdens een actuele vraag, twee of drie jaar geleden, heb ik het op een bepaald moment een rage genoemd dat alle eerstegraadsrichtingen aso een STEM-opleiding begonnen op te starten. Ik was bezorgd of de vlag de lading wel dekte, omdat ons bso en tso daar al een mooi aanbod in hadden. Zij leken de nieuwigheid van die STEM-richtingen toen al te missen. Die nieuwe richtingen in het aso werden heel vaak opgestart in de eerste graad. Dat waren eerstegraad STEM-richtingen, om de nieuwe studenten daar ook naartoe te lokken.

Nu beginnen we overal, meer dan onze fractie dat wenst, te zien dat scholen een brede eerste graad beginnen op te starten. Nu is onze bezorgdheid in welke mate we hier nog een sterke eerste graad gaan behouden in de aso-STEM-richtingen, en in welke dat een beetje verloren zal gaan in die vaak brede eerste graad, waarvoor zo prominent reclame wordt gemaakt in sommige scholen.

Wat u aangeeft voor tso en bso, het inzetten op innovatie, vinden we natuurlijk een heel goede zaak. We gaan dat uiteraard mee opvolgen. Ook infrastructuur en materialen: we denken dat dat zeker een bijzonder gegeven is.

Wat nog een bezorgdheid is, is dat net die studierichtingen in het bso en tso die een tekort aantonen op de arbeidsmarkt, zowel in het eerste jaar van de tweede graad als in het eerste leerjaar van de derde graad, erop achteruitgaan. In welke mate kunt u daar samen met collega Muyters nog meer op inzetten? Dat gaat dan over bouw, hout, lassen-constructie, elektrotechnieken, elektrische installatietechnieken. Al die zaken waar de arbeidsmarkt zo vragende partij voor is, daar kunnen we misschien nog een extra incentive aan geven, om dat nog meer te promoten.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Collega's, de vakscholen van vijftig jaar geleden zijn gedurende een aantal decennia geëvolueerd naar nijverheidstechnische scholen, en de laatste jaren evolueren ze naar scholen voor wetenschap en techniek. Als ik merk welke evoluties er op het veld plaatshebben, dan denk ik dat schoolbesturen en schoolteams enorme inspanningen hebben gedaan. Als ik luister naar mensen uit deze onderwijsvorm, dan hoor ik toch wel de grote zorg om op dit vlak ook voldoende ondersteuning en permanent voldoende beleidsaandacht te krijgen.

Ik denk dat het bijzonder belangrijk is, minister, collega's, dat we in de samenleving het besef hebben dat ook in die onderwijsvorm excellente leerlingen opgeleid worden en dat ze daarvoor alle ondersteuning moeten krijgen.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, ik wil nog één klein luikje toevoegen aan deze vraag, dat we niet mogen vergeten. We hebben het secundair onderwijs en de

richtingen daar. We hebben de eerste graad, waar we in de basisopties een duidelijk onderscheid hebben tussen STEM wetenschappen en STEM technieken. We moeten dat onderscheid goed benadrukken. In sommige scholen waar STEM wetenschappen wordt gegeven, zie ik immers drones en allerlei andere zaken opstijgen. Die leerlingen denken dan dat ze een drone in elkaar gaan steken, maar die komen niet tot het in elkaar steken van een drone, terwijl dat bij STEM technieken wel gebeurt. Dat is toch ook een belangrijk punt. We moeten bewaken dat beide profielen belangrijk zijn en ook evenwaardig zijn.

We zullen straks in de vergadering nog bekijken of we in Londen een werkbezoek kunnen doen rond ICT en dergelijke meer. In Kopenhagen hebben we LEGO Education bezocht. Ook daar zit al een belangrijk punt om de profielen van die leerlingen duidelijk te maken en ook het onderscheid te maken tussen wat STEM wetenschappen en wat STEM technieken is, zodoende dat de specifieke profielen van die scholen en die opleidingen ook behouden blijven en het niet één grote doos wordt, waarvan noch ouders, noch leerlingen, noch leerkrachten lager onderwijs in het kader van advisering, nog weten wat erin zit. Dat is ook iets dat we niet mogen vergeten.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Het is heel interessant dat we die monitor in het leven geroepen hebben en dat we nu zelfs op richtingniveau kunnen kijken hoe alles evolueert.

Dit geeft mij de kans om met de sociale partners te gaan kijken hoe we initiatieven kunnen opzetten om in die richtingen waar er grote tekorten zijn, zoals hout en bouw, de aantrekkelijkheid te behouden. We hebben een STEM-didactiek uitgewerkt voor de abstracte STEM-richtingen. Er is grote nood aan een innovatieve didactiek, ook voor de bso- en tso-richtingen. Ik heb dat ook besproken met de mensen die de didactiek ontwikkeld hebben. Want je moet tot een innovatieve didactiek kunnen komen.

U moet nu eens een beroepsrichting gaan bezoeken. De tijd dat dat allemaal handvaardigheid was, is voorbij. In Torhout hebben ze nu een nieuwe technische school. Als je daar leert lassen, leer je eerst virtueel lassen. Dat is in een virtuele realiteit – ik vind het ook heel plezant om te zien dat meisjes supernauwkeurig kunnen lassen – en dan ga je naar de echte omgeving. Die innovatie moet binnenkomen, ook in het technisch en beroepsonderwijs.

Bij de modernisering van het secundair onderwijs hebben we duidelijke keuzes gemaakt. Ik was wat verrast, collega Krekels, toen u begon over de brede eerste graad. Ik zie die brede eerste graad niet. Ik heb heel wat ervaring met middenscholen. Dat zijn scholen die alle leerlingen in een eerste graad samen zetten. Maar ook daar maakt men heel duidelijk het onderscheid in de opties. Het voordeel van zo'n middenschool, die ik helemaal geen brede-eerstegraadschool noem, is dat je gemakkelijker – en dat zien wij wel, vanuit de ervaringen die er zijn – de sprong maakt naar het technisch onderwijs in de tweede graad. Als je de kans hebt om ook wat technische vaardigheden in die eerste twee jaar te hebben en tegelijk ook cognitief uitgedaagd te worden, dan kun je in de tweede graad, als je zeer handvaardig bent, naar het technisch onderwijs gaan. En met onze matrix zie je nu ook dat er binnen dat technisch onderwijs studierichtingen zijn die perfect voorbereiden op dat hoger onderwijs. Daar moeten we veel meer werk van maken, om jongeren op die wijze goed te oriënteren.

U spreekt over de brede eerste graad. Ik ben niet voor die eenheidsworst. Ik heb dat al vaak proberen te zeggen: een sterke basisopleiding voor iedereen, maar wel opties die je kunt kiezen. Collega Daniëls maakt het onderscheid tussen STEM wetenschappen en STEM technieken. Dat is een bewuste keuze, en daar

gaan scholen ook op een bewuste manier mee moeten omgaan, maar ze zijn natuurlijk vrij om te programmeren wat ze willen programmeren, mits afspraken.

Collega De Meyer, ik dacht dat u verwees naar Provil, de school in Lommel, waar men een heel innovatief gebouw gezet heeft, waarvoor de materialen geschonken zijn door de bedrijven. Dat was volledig gratis. Je ziet daar een zeer innovatieve school die gebouwd is, waar samengewerkt wordt tussen bedrijfswereld en jongeren, en de grote aantrekkingskracht die dat kan hebben op ouders, die daar zien dat de opleidingen echt geënt zijn op de praktijk.

We moeten er op vele fronten aan werken. Ik zie wel, ook als ik de DBFM-scholen zie, de technische scholen, de campussen die gebouwd zijn, een positieve tendens. Ik hoop dat dit ook vruchten zal afwerpen. En ik neem de suggesties die door de collega's gedaan zijn, zeker mee.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Bedankt voor uw verdere toelichting, minister. Die innovatieve didactiek zal inderdaad een heel belangrijke sleutel zijn in de promotie van die studie in het beroeps- en technisch onderwijs. Ik hoop dat mensen daar zicht op gaan krijgen en dat ze inderdaad zien dat hun kinderen in die verschillende vormen en in dat verschillende aanbod zeker goed opgeleid worden naar ofwel de arbeidsmarkt of het hoger onderwijs.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Minister, het is misschien ten overvloede, maar u weet dat ik een grote pleitbezorger ben om de extra middelen die u vorig jaar hebt uitgetrokken, voor volgend schooljaar opnieuw in te schrijven voor de nijverheidstechnische en bijhorende richtingen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.